

Leto XVIII. Štev. 229
DIREKTOR BORBE:
VELJKO VLABOVIČ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIČ
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Ljudska pravica
USTANOVLENA 6. OKTOBRA
1944 • MED NARODNOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
KOT BORBA ZA SLOVENIJO

Delo Ljudske skupščine in nienih članov ie velik korak
k nadaljnjemu socialističnemu razvoju v naši državi

Ko je Ljudska skupščina sprejela predlog zakona o kazenskem postopku, je obravnavala še priporočilo skupine ljudskih poslancev o imenovanju mest, ulic in gospodarskih organizacij, ki ga je utemeljil tov. Edvard Kardelj. Dr. Aleš Bebler je dal pojasnila na interpelacijo ljudskega poslanca šestana o italijanskih izzivanjih. - Pred razpustom Ljudske skupščine sta govorila Moša Pijade in Vladimir Simič

Ljudski poslanci odhajajo iz poslopja Zvezne ljudske skupščine

PREDSEDNIK TITO
na potovanju ob jadranski obali

Ljudstvo je prirejalo tovarišu Titu prisrčne ovacije

Po obisku Skradina, Lozovca in Zatona, je predsednik republike Josip Broz Tito odpotoval v sredo popoldne iz Sibenika. Z ladjo je prenočil v bližini Rogoznice, kjer je prebil tudi večerajšnji dan in potem še obiskal Rogoznico.

Včeraj se je sprehajal tov. Tito s članom Zveznega izvršnega sveta Ivanom Krajačičem in predstavnikoma ljudstva Sibenika vzdolž luke ob prisotnosti velikega števila meščanov, ki so ga od zgodnjega jutra čakali pred usidrano »Jadranko« in ga radostno pozdravljali. Potem, ko si je ogledal pristanišče, je predsednik Tito povabil na ladjo skupno voditeljev iz Sibenika in se nekaj časa z njimi pogovarjal, nato pa je z njimi in s svojim spremstvom, ponovno živahno pozdravljen, prešel na majhno jahto »Podgorke«, s katero se je odpravil proti Skradinu in k slapovom Krke v njegovi bližini.

OB SLAPOVIH KRKE

Po krajši vožnji po reki in čez Prokljansko jezero je »Podgorke« pristala v mestecu Skradinu, kjer je prijetno presenečeno prebivalstvo izkoristilo kratek čas bivanja tov. Tita, da mu priredi dobrodošlico.

Naravne lepote skalnate in slikovite soteske Krke, okrašene

ponokod z zelenimi bori, kakor tudi slapovi, so napravili lep vtis na tovariša Tita. Potem, ko si je (Nadaljevanje na 2 strani)

Diplomatski predstavniki
ZDA, Velike Britanije
in Francije obiskali
dr. Beblerja

Beograd, 11. septembra
Francoski veleposlanik v Beogradu g. Philip Baudet, britanski veleposlanik sir Iwo Malet in odpravnik poslov veleposlanstva ZDA v Beogradu g. Walner so danes dopoldne na lastno željo obiskali podtajnika in državnega tajništva za zunanje zadeve doktorja Aleša Beblerja zaradi izmenjave obvestil.

Trgovinska pogajanja s
skandinavskimi državami

Beograd, 11. sept. Jugoslovanska trgovinska delegacija bo oktobra odpotovala v skandinavske države, da bi ugotovila blagovni seznam za to in prihodnje leto.

Jugoslavija povabljenjena
na mednarodni velesojem
na Japonskem

Beograd, 11. sept. Jugoslavija je prejela povabilo, naj se udeleži velikega mednarodnega velesoja, ki bo aprila leta 1954 v Osaki na Japonskem. V zvezni trgovinski zbornici proučujejo možnost udeležbe jugoslovanskih podjetij na velesojem v Osaki. Pravi tako proučujejo tudi povabila, naj jugoslovanska podjetja prihodnje leto sodelujejo na mednarodnih velesojemih v Teheranu (Iran) in Damasku (Sirija) ter na razstavi cenjenih hiš, ki bo odprta v New Delhiju.

Novi bolgarski
veleposlanik v FLRJ

Beograd, 11. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je včeraj privolil v imenovanje novega bolgarskega veleposlanika v FLRJ Ljubena Angelova. G. Angelov je bil pomočnik ministra v bolgarskem zunanjem ministrstvu, pred tem pa je bil od leta 1944 do 1951 upravni direktor in pomočnik ministra za nastanjanje zadeve.

Na poslednji skupni seji Ljudske skupščine II. poziva, ki je bila v četrtek dopoldne, se je nadaljevala diskusija o predlogu zakonika o kazenskem postopku. Skupščina je soglasno sprejela predlog tega zakonika, kakor tudi predlog uvodnega zakona k zakoniku o kazenskem postopku in priporočilo 33 ljudskih poslancev o dajanju imen mestom, ulicam, gospodarskim podjetjem, ustanovam in družbenim organizacijam. Ob zaključku pa je sprejela sklep o svoji razpustitvi.

V nadaljevanju diskusije o predlogu zakonika o kazenskem postopku sta govorila ljudska poslanca dr. Josip Hrncević in Ninko Petrovič. O predlogu priporočila 33 ljudskih poslancev pa je govoril tov. Edvard Kardelj. Na skupni seji v četrtek dopoldne je ljudski poslanec Josip Šestan stavil podtajniku državnega sekretariata za zunanje zadeve dr. Alešu Beblerju vprašanje, ali so Italijani umaknili svoje čete, ki so bile v zadnjem času koncentrirane ob naši meji.

Po sprejetju sklepa o razpustitvi Ljudske skupščine FLRJ sta govorila še podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tovariš Moša Pijade in predsednik Zveznega sveta tov. Vladimir Simič.

Navdušeno pozdravljen od vseh ljudskih poslancev je k predlogu 33 ljudskih poslancev povzel besedo tovariš Edvard Kardelj, ki je v svojem govoru dejal:

Tovariši ljudski poslanci!
Mislim, da priporočilo, ki je danes na dnevnem redu, ne terja obširne obrazložitve. Prepričan sem, da v celoti ustreza razpoloženju te skupščine.
Po zmagi revolucije se je uveljavila v naši državi navada, da

dajemo tovarnam, podjetjem, zadržim, ustanovam in celo ulicam in mestom imena posameznih živčnih vodilnih politikov. Ta navada se je zelo razširila tako, da so imena posameznih tovarišev v velikem številu uporabljale velike tovarne vse do majhnih trgovin. Najpogosteje se je to dogajalo tako, da so imena prevzemali brez vednosti dotičnih tovarišev in celo proti njihovi izrecni volji. Ni težko razumeti in pojasniti razloge, zakaj so se pojavile takšne

ne navade in takšne težnje. Revolucija se je po zmagi obrnila proti vsem negativnim ostankom starega sistema. Do temelja je zrušila stari državni, politični in gospodarski ustroj. Seveda se je obrnila tudi proti subjektivnim nosilec starega sistema, se pravi proti stari politiki in vodilnim ljudem starega državnega aparata, delovne množice pa so rušile ta stari državni aparat in odpravljajo s komandnih položajev kompromitirane ljudi starega sistema, postavljale hkrati na vodilne državne in družbene položaje nove ljudi, ki so vodili njihov revolucionarni boj.

Eden izmed spremljajočih političnih pojavov, ki je ustrezal takšni težnji revolucionarnih množic, je bil prav tako poudarjanje imen vodilnih oseb na takšen način, da so po njih imenovali podružljane tovarne, pa tudi zadržim, ustanove, ulice itd. Objektiven smisel tega pojava pravzaprav ni v tem, da bi poudarili ali nagradili zasluge posameznih ljudi. To bi bilo v pogojih najposrednejše revolucionarne preobrazbe še prav posebno neumestno. Ne, s tem pojavom se je v resnici utrdila sama revolucija. Z njim se je uveljavilo novo proti staremu. Novo se še ni praktično uveljavilo. Bilo je zgolj v revolucionarni oblasti delovnih ljudi in v programu, ki so ga nosile ve-

delne socialistične sile. Z uveljavljenjem socialističnega programa so delovni ljudje uveljavili tudi ljudi, ki so ga v njihovem imenu utrdili in branili.

V takšnih pogojih je seveda stihija prevladala nad vsemi argumenti takšnih metod. Umljivo je, da so pri tem ne le pretiravali, marveč so delali tudi resnične neumnosti. Dogodki pa so šli stihijsko dalje, saj so bili prepričani pojmovanjem, kakršna so se oblikovala v neposrednem političnem boju na terenu. Potreben je bil čas, da so se takšna pojmovanja začela spreminjati.

In zares, časoma se je začelo spreminjati bistvo tega pojava. Iz političnega orožja v boju proti ostankom starega sistema, kar sta objektivno bila ta običaj in metoda v prvem povojnem obdobju naše revolucije — ne oziraje se na to, kaj je o njem kdo mislil, oziroma danes misli — je čedalje bolj postal silo naše družbe se prizadevale okrepite različne birokratske in drugačne negativne težnje. Te težnje so se razkrile v več ali manj izraženih in več ali manj zavestnih nazorih, naj vodilno politično silo naše družbe sestavljajo nekateri zvezni, republiški in lokalni voditelji, ne pa da so to aktivne socialistično usmerjene množice s svojimi najbolj zavestnimi in najbolj dejavnimi ljudmi na čelu. Z drugimi besedami, pojavljala se je težnja, da se prvotna revolucionarna demokracija ne razvija v smeri svojega stalnega izpopolnjevanja, pač pa, da jo nadomesti neka birokratska hierarhija. Vrh tega so začeli dajati imena vodilnih ljudi posameznim ustanovam iz čisto spekulativnih razlogov, da bi imeli korist od tega, da bi lažje dobili kakšno gmoisto pomoč, da bi dobili kakšnega »zaščitnika«, da bi nekemu dvorili in podobno. Značilno za splošno tendenco tega pojava je združitev delovnih zadržim, kar se je dogajalo zadnja leta. Bilo je več primerov, da se je neka zadržim imenovala po padlem borcu, druga pa po živem vodilnem državniku, ko pa sta se združili, je nova zadržim vselej prevzela ime živečega (Nadaljevanje na 2. strani)

NOVA KRŠITEV NEOKRNJENOSTI JUGOSLOVANSKEGA ZRAČNEGA PROSTORA
ITALIJANSKE OBOROŽENE SILE
DOBIVAJO NOVE OKREPITVE

Nova Gorica, 11. septembra.
Italijanske oborožene sile, ki se že več tednov zadržujejo v obmejnem pasu proti Jugoslaviji, še zmeraj dobivajo nove okrepitve. Tako je prišla v San Subido pri Krminu nova, okrepljena enota italijanske vojske s 17 topovi. Še vedno opazajo italijanske patrulje, ki se pomikajo ob meji, ponekod, n. pr. pri Cerovem, pa je razvrščenih tik ob meji kakih 400 vojakov.
Predvčerajšnjim je prišlo do

nove kršitve nedotakljivosti jugoslovanskega zračnega prostora. Ob 12.45 je neko italijansko letalo preletelo jugoslovansko-italijansko mejo na področju Rateče-Planica in se usmerilo proti tromeji med Avstrijo, Jugoslavijo in Italijo. Čez 10 minut se je letalo vrnilo ter letelo kakih 7 km nad jugoslovanskim ozemljem. Ob vrnitvi je zopet preletelo mejo pri Ratečah.
Včeraj so opazili premike italijanskih oboroženih sil tudi na meji cone A. Iz Tržiča so poslali

v vas Poljane-Doberdob 9 tankov in en kamion.

Hkrati ko italijanska vlada skuša s svojimi neuspešnimi vojnoujaškiškimi manevri obrniti pozornost italijanskega naroda s perečih notranjih političnih problemov, pa vsak dan prehajajo čez jugoslovansko-italijansko mejo italijanski državljani, da bi v Jugoslaviji našli delo in kruh. V zadnjih 4 dneh je prekorajlo mejo 5 italijanskih državljanov, večidel nezaposlenih delavcev, ki so že več mesecev zaman iskali zaposlitev v Italiji. Eden izmed njih — Enzo Silvestri iz Rima — je ob prehodu čez mejo izjavil, da je že od leta 1950 brez dela in da je zaman iskal zaposlitev v Rimu in v Severni Italiji, povsod pa je videl samo nove odpustitve delavcev. Ves obupan in ne da bi veroval v vojnoujaškiško propagando, ki jo vodi Pella proti Jugoslaviji, je sklenil poiskati delo v Jugoslaviji. Izjavil je, da vidi v Titovi Jugoslaviji miroljubno socialistično deželo, ki ji je hvaležen za gostoljubje. Na lastne oči se je prepričal, da ljudje v Jugoslaviji v miru in zadovoljstvu delajo, medtem ko v Italiji g. Pella pripravlja svoje divizije, da bi s tem odvrgli pozornost ljudstva od bede in brezposelnosti.
F. Vreg

Vsak dan nova
diskriminacija

Trst, 8. sept. — Obrazci za prijavo rodbinskega davka v britansko-ameriški coni STO, ki jih je treba izpolniti in oddati pristojnim organom oblasti, vnovič opozarjajo na neenakopravnost slovenskega prebivalstva. Tako so v Trstu, kjer živi razen Italijanov veliko število tržaških Slovencev, obrazci tiskani le v italijanski coni. Obrazci, ki so namenjeni popolnoma slovenskim krajem v britansko-ameriški coni, pa so tiskani v obeh jezikih, vendar so črke slovenske besedila mnogo manjše. Tudi tu gre očitno za namerno zapostavljanje slovenskega življa.

Tržaški tisk o Beblerjevi izjavi

Trst, 11. sept. (Tanjug). Današnji »Primorski dnevnik« posveča veliko pozornost izjavi, ki jo je dal včeraj pred obema domovoma Ljudske skupščine državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Bebler o položaju na jugoslovansko-italijanski meji.
Beblerjevo izjavo prinaša danes tudi neodvisni »Corriere di Trieste« ki poudarja v naslovu, da bo Jugoslavija branila svoje koristi mirno, dostojanstveno in

odločno. »Primorski dnevnik« objavlja tudi uvodnik, ki poudarja, da doslej ni nikakih znamenj, da se bodo zmanjšala italijanska izzivanja proti Jugoslaviji.
Casnik navaja razloge, zakaj se je rimska vlada odločila za skrajno sovražno akcijo proti Jugoslaviji, pri čemer ugotavlja, da je na oblasti v Italiji italijanska buržoazija, za katero sta značilna grabežljivi imperializem in politično šakalstvo. Ta italijanska buržoazija, nadaljuje »Primorski dnevnik«, je v zadnjih desetletjih že nešteto dokazala, da ji ni mogoče zaupati in da se ni mogoče zanesti na to, da bo spoštovala najosnovnejša načela politične morale, ki se jih ne drži niti v mednarodnih odnosih do lastnega ljudstva.

Razkosavanje slovenske
občine v Beneški Sloveniji

Ljubljana, 11. sept. (Tanjug). Glasilo Beneških Slovencev »Matjur« piše, da nameravajo italijanske oblasti razkosati občino Tipana v Beneški Sloveniji, največjo slovensko občino v teh krajih. Po načrtu italijanskih oblasti, naj bi vasi, ki tvorijo to občino, priključili trem sosednjim občinam. Razkosanje tipanske občine, ki je etnično najbolj odprta v Beneški Sloveniji, ne bo izvedeno iz gospodarskih oziroma geografskih razlogov, temveč zaradi raznarodovanja slovenskega življa.

Iredentistična
manifestacija

Trst, 11. sept. (Tanjug). Krajevni šovinistični tisk piše te dni zelo veliko o tako imenovani »narodni razstavi iredentizma«, ki jo bodo v nedeljo odprli v Vicenzi. Ta razstava, ki je odkrito protijugoslovanska, mora »dokumentirati« imperialistična prizadevanja Rima do jugoslovanskih ozemelj. Pokroviteljstvo nad razstavo je prevzel Gino Palutan, prefekt Vicenze, ki je bil do pred nekaj mesece predsednik conskega sveta v Trstu.
Razstavo bodo odprli z razobeženjem vojaških zastav in zastav tako imenovanih »krajinskih, reških in dalmatinskih prostovoljcev«.
Kakor piše tisk, bodo organizirali med razstavo tudi več domoljubnih manifestacij, med drugim mašo »za tistimi, ki so padli za stvar iredentizma«.

KONČANO JE VI. REDNO ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE FLRJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

voditelja, ne pa ime heroja, ki je žrtvoval svoje življenje za to, kar je pri nas sedaj ustvarjeno. Takšen primer drastično dokazuje, kakšno pot je ubrala ta navada z dajanjem imen.

Vse te težnje in računi so seveda takoj spočetka izgubili vse perspektive spritno že znanih sprememb v našem državnem in gospodarskem sistemu. Sami po sebi nam niso napravili škode, vendar pa jim je uspelo temeljito kompromitirati navado z dajanjem imen živečih vodilnih osebnosti, oziroma jo napraviti neokusno in nekulturno tudi v očeh tistih naših ljudi, ki so jo imeli svoj čas za naravno orožje v boju proti ostankom preteklosti. In to je dobro. V svojem bistvu je bila ta navada vselej v nasprotju z demokratičnim pojmovanjem naprednih ljudi. Zato se tudi pri nas ne more in ne sme uveljaviti.

Toda stvar ni samo v tem. Mislim, da lahko brez pretiravanja rečemo, da je ta navada sedaj — po vseh spremembah, ki so nastale v družbenih odnosih v naši državi — postala nekako simbol ostankov birokratizma v našem sistemu. Ta navada ni le neokusna in nekulturna, marveč je postala tudi politično škodljiva, saj ni niti najmanj v skladu s tistim duhom, ki sedaj preveča nadaljnji razvoj socialističnih odnosov v naši državi.

Sprito vseh teh dejstev je torej po mnenju poslancev, ki so podpisali predlagano priporočilo, a prepričan sem tudi po mnenju velike večine zavednih borcev za socializem v naši državi — skrajni čas, da se lotimo praktičnih ukrepov za odpravo prakse, ki je postala ne le neokusna in politično nepotrebna, marveč celo tudi škodljiva. O teh ukrepih govori predlagano priporočilo.

Po priporočilu naj bi predvsem prenehali s slehernim nadaljnjim izkoriščanjem imen živečih ljudi za namen, o katerem sem že govoril. Vrh tega bi morali ta imena odstraniti s tovarn, zadrug, podjetij ter z mestnih knjižnic in mest, ter upam, da jih bodo odstranili tudi s trgovin, kjer prodajajo zelje in sir ter druga jedila. To bi morali storiti povsod in čimprej. Naj bodo napisane tablice res tablice, dajte ulicam druga imena zaslužnih ljudi, tovarne in zadruge pa lahko izhajajo tudi brez kakršnihkoli imen, ločeno od nazivov, ki so ponavadi na pismu.

Priporočilo posebej govori o dajanju imena tovariša Tita za namene, o katerih sem govoril. Ime tovariša Tita naj bi bilo nedvomno tudi v prihodnje zapisano na ulicah naših mest, na tovarnih in na naših ustanovah. Tu ne gre samo za to, da bi tako počastili zasluge tovariša Tita za

socialistično revolucijo in za neodvisnost naših narodov. Tem zašlugam bo sama zgodovina dala svoje priznanje, ki bo pomembnejše in trajnejše od tistega, ki mu ga lahko dajo sodobniki s tem, da bodo imenovali tovarne in ulice z njegovim imenom. Toda ime tovariša Tita je nedvomno kot simbol neločljivo povezano z našo revolucijo tako v obdobju NOV kot v obdobju našega boja proti kominformizmu in državno-kapitalističnim težnjam birokratizma. Prav zavoljo tega, ker je tovariš Tito stal v vseh teh bitkah na čelu borbenih front delovnih množic. Zatorej se pri izbiri imena tovariša Tita izraza predvsem volja naših delovnih množic: ne popustiti na svoji socialistični poti pred nobenim reakcionarnim pritiskom, braniti neodvisnost svoje države, varovati enotnost naših narodov; z drugimi besedami, korakati pogumno in dosledno po poti, ki sta jo začrtala obožena vstaja proti okupatorju in domači reakciji ter neomajni odpor proti agresivnemu pritisku sovjetskih hegemonistov. Sprito tega je jasno, da bo na naših tovarnih in v naših mestih blestelo ime tovariša Tita prav tako kot bosta blesteli slava in tradicija naše NOV in naše revolucije.

Vendar pa je treba tudi v tem oziru izdati ukrepe, ki bodo omejili zlorabo ali plehko neokusnost. Zato predlaga priporočilo Zveznemu izvršnemu svetu, naj bi ta izdal ustrezajoče predpise, ki bodo določili postopek za dajanje imena tovariša Tita tej ali oni ustanovi. Seveda zajema ta predlog tudi potrebo revizije sedanje ga stališča, saj sedaj pogostokrat uporabljamo ime tovariša Tita tam, kjer je povsem neumestno.

Priporočilo govori tudi o imenih umrlih zaslužnih ljudi. Sleherni narod slavi imena umrlih ljudi, ki so pripomogli k njegovemu napredku. Tudi mi ravnamo tako. Ena izmed zavednih oblik je ta, da daje imena umrlih borcev in zaslužnih ljudi podjetjem, ustanovam itd. Dasi je to načelno pravilno in dobro so vendarle tudi tu — zavoljo tega, ker so tudi to v celoti prepuščili stihiji in razpoloženju na terenu — zagrešili mnogo napak in neokusnega početja, ki čisto neposredno žalijo spomin teh padlih borcev ter umrlih zaslužnih ljudi.

Ni redkost, da celo umazane gostilne in nekateri majhni bifeji nosijo imena takšnih ljudi. Pogosto tudi pretiravajo v takšnem načinu dajanja priznanja tako, da to priznanje začneja sploh izgubljati svoj smisel. Sprito tega predlaga priporočilo Zveznemu izvršnemu svetu, naj določi za dajanje imen umrlih zaslužnih ljudi postopek, prav tako pa naj revidira sedanje stanje.

Vidite, tovariši in tovarišice, to je smisel in smoter predlagane priporočila, seveda lahko razpravljamo o tem, zakaj niso podobne ukrepe priporočili že prej. Niti najmanj nočem trditi, da je vse to, kar danes obsojamo, bilo včeraj v drugačnih pogojih dobro. Četudi sem že omenil razloge, ki so povzročili to navado dajanja imen živečih vodilnih ljudi, pa vendar tega nisem storil, da bi dokazoval, kako je bila ta navada poprej pametna in kako sedaj ni več pametna. Moj namen je bil samo opozoriti na objektivne pogoje, ki so jo povzročili, in ki so oblikovali politično zavest množic v tistem času. Seveda je šele sčasoma postala takšna navada oziroma takšno politično sredstvo neposredno in celo škodljivo, da je prevladalo mnenje, da ga ni treba več uporabljati. Mislim, da takšno naziranje pre-

vladuje sedaj pri nas in potem-takem moramo in moramo sedaj zavreči takšna in podobna sredstva.

Tovariši ljudski poslanci! Prepričan sem, da boste tudi vi podprli to priporočilo, podpreti to priporočilo pa ne pomeni zgolj tukaj glasovati zanj, pač pa se tudi zavzeti na terenu, da ga bodo dejansko uresničili, in sicer v najkrajšem času. Mi, ki smo nekoliko prizadeti v tej zadevi, nečemo nikogar grajati, če bodo naša imena odstranjena z ulic, tovarn in trgovin. Nasprotno zelo srečni bomo, predvsem nadvse ponosni, da je revolucionarna demokratična zavest vseh naših borcev za socializem živa in močna, tako živa in močna, da je sposobna brez omahovanja obračunati z lastnimi napakami pa tudi z neumnostmi. (Dolgotrajno ploskanje)

TOVARIŠ BEBLER O STANJU NA ITALIJANSKI MEJI

Na skupni seji Zveznega sveta in Sveta narodov neposredno pred sprejetjem sklepa o razpustitvi Ljudske skupščine je tovariš dr. Aleš Bebler odgovarjal na vprašanje Ljudske poslance Josipa Sestana in je pri tem dejal:

»Tovariši ljudski poslanci! Na vprašanje, ki ga je postavil ljudski poslanec tov. Sestan moram odgovoriti, da se Italijanske čete, ki so jih v zadnjem času premeščali in razmeščali vzdolž naše meje, po obvestilih, ki jih ima državni sekretariat za zunanje zadeve, še niso vrnile v svoje prejšnje garnizije, z drugimi besedami, da so izjemni ukrepi vojnega značaja, ki jih je povzela Italijanska vlada, še vedno v veljavi.

V takšnem položaju državni sekretariat budno spremlja razvoj dogodkov in namerava napraviti korake oziroma predlagati, če se bo to izkazalo neogibno Izvršnemu svetu ukrepe v duhu politike, obrazložene k temu vprašanju v notah državne sekretariata Italijanski vladi, in v izjavah, danih diplomatskim predstavnikom v Beogradu, in v govoru predsednika republike 7. t. m. na Okroglici. V ostalem pa bo Jugoslavija, ne glede na korake, ki jih bo morda terjala bodoča situacija, znala s svojim trdnim ter hkrati mirnim in dostojanstvenim stališčem zaščititi svoje interese.

Nato je Ljudska skupščina poslušala in osvojila predlog sklepa o svoji razpustitvi, potem ko je končala posle, ki so ji bili naloženi z zakonom o izvajanju ustavnega zakona.

Do sestanka novoizvoljene Zvezne ljudske skupščine ostanejo na svojih položajih oba predsednika Zveznega sveta in Sveta narodov in po eden izmed sekretarjev obeh domov, ki jih bosta določila predsednika. Po naravi svojega poslovanja ostanejo v svojih funkcijah administrativni in imunitetni odbor obeh svetov, komisija za reformo splošnoizobraževalnih šol in komisija za ugotavljanje avtentičnih besedil zakonov, in sicer vse dotlej, dokler ne končajo svojega dela v zvezi z zakoni, sprejetimi na VI. rednem zasedanju Ljudske skupščine.

Volitve v zvezno skupščino bodo 22. novembra

Določeni so volilni okraji in število ljudskih poslancev

Zvezni izvršni svet je imel v sredo zvečer sejo, na kateri je sprejel več sklepov v zvezi z bližnjimi volitvami v Zvezno ljudsko skupščino. Zvezni izvršni svet je sklenil, da bodo volitve ljudskih poslancev v Zvezni svet na vsem področju FLRJ 22. novembra t. l., volitve poslancev zbora proizvajalcev pa od 22. do 28. novembra t. l. Rok, v katerem se po razpisu volitev lahko izvršijo spremembe v seznamih volivcev, se računa od 1. oktobra.

Zvezni izvršni svet je z nadaljnjim sklepom ugotovil število ljudskih poslancev, ki bodo izvoljeni na novembrskih volitvah v Zvezni svet in Zbor proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine. Na temelju števila prebivalcev Jugoslavije bo treba na vsem področju Jugoslavije izvoliti 282 ljudskih poslancev.

Glede na število prebivalcev na področju ljudskih republik bodo voliti v Zvezni svet: v Srbiji 117 ljudskih poslancev (v Vojvodini 29, v Kosmetu 14), v Hrvatski 65, v Sloveniji 24, Bosni in Hercegovini 47, v Makedoniji 22 in v Crni gori 7 ljudskih poslancev.

Na temelju števila proizvajalcev na področju ljudskih republik bodo voliti v Zbor proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine izvoliti 202 poslance. Po odstotku udeležbe skupin pri skupnem družbenem proizvodu bo

PREDSEDNIK TITO na potovanju ob jadranski obali

na poti ogledal hidroelektrarno v bližini Buča, je odšel, da od blizu vidi to naravno znamenitost Dalmacije.

OBISK V TOVARNI LOZOVAC

Na vrhu skalnatega brega nad slapovi je tovarna glinice in aluminija Lozovac. Tovariš Tito je obiskal tovarno, kjer so predsednik republike sprejeli in pozdravili v imenu delavcev in uslužbencev predsednik upravnega odbora Jarko Truta, direktor Ivan Grčić, glavni inženir Blaženko Budanko in inženir Zlatko Blažević.

V razgovoru z voditelji podjetja in delavci, ki so ga prisrčno pozdravljali, se je predsednik Tito zanimal za delovne pogoje, za potrebe ljudi in za nadaljnje možnosti razvoja tovarne. Opoldne se je vrnil v majhno naselje v bližini slapa, kjer so domačini, voditelji mesta in okraja Šibenika svojega gosta podrobno seznanili z različnimi problemi svojega kraja.

V ZATONU, MAJHNEM MESTU VSTAJE

Obisk pri prebivalstvu Zatona, ki se je zbralo na obali, je bil neobičajno ganljiv. Matere borcev, padlih v osvobodilni vojni, so predsednika Tita zasule s cvetjem, ljudje so pohiteli, da mu stisnejo roko, mladina pa je glasno in prisrčno prepevala pesmi o Titu. Tudi mali pionirji so letali okoli in se prerali skozi gosto množico, da bi ga bolje videli.

Ko se je tov. Tito zadrževal v hiši enega izmed prvoborcev, je navdušeno ljudstvo, ki ga je spremljalo, začelo ob obali plesati kozarčko kolo. Tudi slovo je bilo prav tako polno obojestranske prisrčnosti in ljubezni. Sre se ladje »Podgorke« je tov. Tito z mahanjem odgovarjal na pozdrave,

ki so mu jih pošiljali ljudje in mladina z obale.

Iz Šibenika je tov. Tito okrog 18. ure topla pozdravljen od velikega števila meščanov nadaljeval z ladjo svojo pot. Proti večeru se je na poti v Split »Jadranka« usidrala v bližini Rogoznice, kjer je ostala čez noč.

PROSLAVA DNEVA MORNARICE POLEG USIDRANE »JADRANKE«

Včeraj dopoldne je bila ob Dnevu mornarice majhna in lepa slovesnost poleg usidrane »Jadranka«. Mornarji, podoficirji in oficirji patrolnih ladij in rušilcev iz spremstva ladje, s katero je potoval vrhovni komandant, so čestitali tov. Titu k prazniku mornarice z uspešnim defilejem. Oficirji, ki so ga potem obiskali in so ostali njegovi gosti na obedu, pa so mu izrazili v imenu svojih enot najboljšo željo. Hkrati so se mu zahvalili za čestitke, ki jih je zgodaj jutraj naslovil vsem pripadnikom Jugoslovanske vojne mornarice.

Cepprav bi morala »Jadranka« sinoči nadaljevati pot naravnost proti Splitu, ni mogel predsednik republike odbiti želje prebivalcev, da obišče tudi njihov kraj na dan praznika mornarice. Okrog 7. zvečer, ko so z obale skozi noč prihajali vzkliki ljudstva, je tov. Tito odšel v Rogoznico skozi gost spallir vzradoščenih ljudi v prostore garnizijskega kluba kjer je v razgovoru s predsednikom občine Ivanom Golešom, komandantom garnizije majorjem Jarinjevičem in sekretarjem občine ter z drugimi predstavniki ljudstva prebil približno eno uro. Prisrčno spremljan je tov. Tito sinoči, nekaj minut po 8. uri, nadaljeval z ladjo pot v Split, kamor je prispel ponoči.

Zaključne besede M. Piada in V. Simiča

Nato je v prijetni atmosferi, ki je nastala v skupščinski dvorani, povzel besedo tovariš Moša Piada, pozdravljen z dolgotrajnim ploskanjem.

»Prišel je čas, da se poslovimo,« je dejal tov. Piada. Njegove besede so burno pozdravljali ljudski poslanci.

»Res je, da poteče mandat te skupščine,« je dejal tov. Piada, »šele v marcu prihodnjega leta, ko bi potekel ustavni rok štirih let. Mi pa vsi vemo, zakaj je potrebno razpustiti skupščino že prej, pred potekom mandata. Novi ustavni zakon, ki ga je ta skupščina sprejela v januarju letošnjega leta, je določil drugačno sestavo ljudske skupščine, enako kakor je dal drugačno pojmovanje ostalim organom na vrhu naše države.«

Tovariš Moša Piada je nadalje poudaril, da so mnoga načela novega ustavnega zakona že iz-

vršena, določbe o Zvezni ljudski skupščini pa ni bilo mogoče uresničiti pred volitvami.

»Danes imamo možnost,« je nadaljeval tov. Piada, »da to jesen izvolimo novo ljudsko skupščino, takšno Zvezno ljudsko skupščino, kakršno zahteva naš novi ustavni zakon.«

Ko je govoril o delu ljudske skupščine II. poziva, je tov. Moša Piada poudaril, da je ta Ljudska skupščina uresničila vse svoje naloge v duhu izvajanja ustavnega zakona in da se lahko ljudski poslanci razidejo s prepričanjem in ponosom, da so izvršili veliko in pomembno delo.

»Zdaj smo pred volitvami za novo zvezno skupščino,« je nadaljeval tov. Piada. »Prepričan sem, da bodo vsi poslanci, ki so tako pošteno opravljali svoje dolžnosti v tem razdobju, enako aktivni v borbi, da bo bodoča Zvezna ljudska skupščina tako v Zveznem svetu kakor tudi v Zboru proizvajalcev glede osebne sestave na višini, tako da bo bodoča Zvezna ljudska skupščina lahko ustrezala nalogam oziroma velikim vlogi, ki ji jo daje ustavni zakon.«

19. in 20. septembra praznik Bele krajine

Metlika, 11. septembra. V Metliki, kakor tudi po vseh vaseh Belokrajine, se že več mesecev marljivo pripravljajo za velike proslave, ki bodo 19. in 20. septembra. V prvi vrsti bodo proslavili obletnico ustanovitve XV. Belokranjske brigade, ki se je odlikovala v mnogih bojih ter kovala resnično bratstvo. Ob tej priliki bodo odkrili spominsko ploščo na osnovni šoli v Metliki, kjer je bila med NOB oficirska šola. Že dalje časa pa urejajo v Metliki muzej NOB, ki bo ob tej priliki svečano odprt.

Ob zaključku poslednje seje je o delu Ljudske skupščine II. poziva govoril še predsednik Zveznega sveta Vladimir Simič. V svojem govoru je zlasti poudaril velikansko podporo, ki jo je ljudstvo vse naše države nudilo delu Ljudske skupščine. Tako se je končalo VI. redno zasedanje in s tem tudi delo Ljudske skupščine II. poziva. Ljudski poslanci so se razšli vedro razpoloženi z edino željo, da bi bodoča Ljudska skupščina izvršila še večje naloge.

Pred očmi moramo imeti uspeh in razvoj vse države

je na seji SZDL Ljubljana-okolica dejal tov. Stane Kavčič

Ljubljana, 11. septembra. Danes je bila v Domu sindikatov seja članov okrajnega odbora SZDL Ljubljana okolica, članov okrajnega komiteja in predsednikov občinskih odborov SZDL. Predsednik OLO tovariš Miha Berčič je v uvodu obrazložil nekatera tehnična navodila za bodoče volitve ter opozoril aktiviste, da je treba na predvolilnih sestankih prvenstveno pojasnjevati razvoj našega gospodarstva, nove razvojne oblike in pomen novih uredb. Sprožil je tudi misel, ki jo je kasneje v diskusiji še bolj podkreplil tovariš Stane Kavčič: da na predvolilnih sestankih za volitve v Republiki in Zvezni zbor proizvajalcev nikakor ne gre obravnavati izključno le lokalnih problemov.

Tovariš Stane Kavčič je glede tega obširno obrazložil, kako potrebno je, da prikazujemo ljudem uspehe, ki jih je zadnja leta dosegla naša država v notranjepolitičnem kot zunanjepolitičnem po-

gledu ter poudarjal, kako je treba pri pripravah na republiške in zvezne volitve prvenstveno obravnavati probleme s stališča celotne Jugoslavije. To stališče je treba imeti pred očmi, tako je navajal, tudi pri izbiri kandidatov, kjer ljudi ne sme zavesti zgolj dejstvo, kaj je eden ali drug do brega storil za posamezno vas ali občino, temveč bo treba presojati, kakšne zasluge ima posamezen kandidat za celoten razvoj socializma pri nas in če bo sposoben za naloge v Zvezni skupščini.

Na koncu sestanka je opozoril na nekatere negativne pojave sekretar okrajnega komiteja tovariš Volje. Kritiziral je neaktivnost organizacij SZDL, zlasti tam, kjer se je pred počitno dejavnostjo nasprotnih elementov pognela organizacija v pasivnost, kot n. pr. v Vodicah in kamniški okolici.

Pređen so se razšli, so se na seji pogovorili še o posameznikih, ki bi eventualno prišli v poštev za kandidate na bodočih volitvah.

skupina industrije, trgovine in obrti volila v zbor proizvajalcev 135 ljudskih poslancev, skupina kmetijstva pa 67.

Zvezni izvršni svet je ugotovil tudi število poslancev, ki jih bodo volile posamezne gospodarske skupine na področju ljudskih republik.

S tretjim sklepom je Zvezni

izvršni svet razdelil področje FLRJ na volilne okraje za volitve ljudskih poslancev. S posebnim odlokom je ugotovil področja volilnih okrajev za volitve ljudskih poslancev v Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine.

Zvezni izvršni svet je sprejel tudi sklep o imenovanju Zvezne volilne komisije.

Dnevna kronika

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je danes začel z delom

Ljubljana, 11. septembra. Danes dopoldne se je pod predsedstvom ljudskega poslanca dr. Jožeta Pokorna sestala zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS in pričel z razpravo o zakonih, ki jih je Republiški izvršni svet predložil Skupščini, da o njih razpravljajo in sklepajo na zasedanju, ki bo v sredo 16. t. m.

Na dnevnem redu dopoldanske seje je bila razprava o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih, o volitvah in o odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS. Po načelni obrazložitvi zakonov, ki jo je dal kot predsednik Izvršnega sveta doktor Marijan Breclj, je zakonodajni odbor pričel s podrobno razpravo o zgoraj omenjenem zakonodajnem predlogu. Po prekinitvi dopoldanske seje je zakonodajni odbor nadaljeval z delom še tudi popoldne. Jutri dopoldne pa pridejo na vrsto še preostali zakonski predlogi, ki so bili predloženi skupščini in so v zvezi z volitvami ter so več ali manj spremembe in dopolnitve že obstoječih zakonov.

Danes bodo odprli Zagrebški velesojem

Na VII. povojnem zagrebškem velesojem, ki ga bodo danes odprli, sodeluje poleg 600 naših podjetij tudi nad 650 razstavljalcev iz 16 držav. Tako domače, kakor tudi inozemske tovarne razstavljajo v glavnem industrijske izdelke, namenjene za izvoz. Edino Grčija in Turčija razstavljata tudi svoje kmetijske pridelke. Tuji razstavljalci so na velesojem pripeljali okrog 2000 vrst raznih izdelkov. Najbolje je zastopana Velika Britanija.

Sekretar indijske socialistične stranke je prisel v Sarajevo

Sarajevo, 11. septembra. Danes dopoldne je prisel iz Zagreba v Sarajevo g. Prem Basin, sekretar Socialistične stran-

ke Indije. Na železniški postaji sta se sprejela v imenu glavnega odbora Socialistične zveze BiH udeležila Blažo Djuričić in Selim Cerić.

Danes bo g. Prem Basin odpotoval v Zenico, da si ogleda ta veliki metalurški kombinat, jutri popoldne pa bo obiskal vrhovnega poglavarja islamske verske skupnosti Reis U Ulema Hadži Ibrahima Fejčica. Pojutrišnjem si bo indijski gost ogledal gradbišče hidrocentrale v Jablanici, novo prednico v Vrabčičih in Mostar.

Rojaki iz Francije in Amerike so obiskali Bled

Bled, 11. septembra. Na Bledu sta se sestali grupi izseljencev iz Francije in Amerike, ki potujeta na izletu po Sloveniji.

Ob njihovem prihodu v Parkhotel je rojake pozdravil predsednik Izseljenke matice Slovenije Tone Seliškar, nakar jim je Slovenski oktet priredil koncert narodnih pesmi. V imenu Socialistične zveze Slovenije je izseljenec govoril član IS LRS in podpredsednik Izseljenke matice Tomo Brejc.

Predstavniki ameriške vojske na manevrih JLA

Po obvestilu iz državnega sekretariata za narodno obrambo bo na poziv načelnika generalštaba JLA prisostvovala velikim manevrom Jugoslovanske ljudske armade v zagrebški vojni oblasti delegacija obojestranskih sil ZDA. V delegaciji so generalmajor Charles Palmer, podpolkovnik Morgan Witfeld in podpolkovnik Harry Stella.

Francoska vojna delegacija na manevrih

Kakor sporočajo v državnem sekretariatu za narodno obrambo, se bo velikih manevrov JLA na poziv načelnika generalštaba JLA udeležila tudi vojna delegacija Francije v delegaciji so divizijski general Carole, polkovnik Constantini, podpolkovnik Ertiler in podpolkovnik Dalstein.

MILAN RIJAVEC RAZSTAVLJA

Danes otvarja svojo prvo samostojno razstavo v Mali galeriji akademski slikar Rijavec Milan. Na razstavi bomo videli njegovo zbrano delo iz zadnjega časa. Slika največ figure v interieru.

Rijavec Milan je rojen 5. junija 1922 v Bruni vasi pri Mokronogu. Štiri razrede gimnazije in učiteljske je končal v Ljubljani. Od leta 1945 do 1949 je obiskoval Ljubljansko akademijo upodabljačih umetnosti. Spada v prvo generacijo, ki je končala ljubljansko akademijo.

OB RAZRUŠITVI SPOMENIKA padlim partizanom na Koroškem

Včeraj zjutraj med 2. in 3. uro so v St. Rupertu pri Velikovu na Slovenskem Koroškem razstrelili spomenik padlim koroškim partizanom. Spomenik je bil pokopališču v St. Rupertu je bil posvečen 83 padlim koroškim partizanom in je bil med najlepšimi spomeniki te vrste v Avstriji. Atentatorjev še niso našli. Ta dogodek, nad katerim se zgražajo vsi koroški Slovenci in avstrijski demokratični elementi, je epilog okrepljene protislovenske gonje, ki traja na Slovenskem Koroškem že dlje, zlasti pa po

cadnjih italijanskih obmejnih iz-zivanih. Odkar so oktobra 1947. leta odkrili spomenik padlim koroškim partizanom, so ga razni nacistični, šovinistični in klerikalni krogi v tej pokrajini stalno javno napadali. Nadškofijski ordinariat v Celovcu, v katerem so se razen znanega šovinista generalnega vikarja dr. Kadrasa zbrali tudi ostali eksponenti vatičanske protislovenske politike, je že 1948. leta zahteval, naj okrajno načelstvo v Velikovu intervenira, da bi s spomenika izbrisali napis: »Padlim v boju proti fašizmu«. Tudi ob raznih drugih priložnostih je ordinariat zmeraj iskal vzroke za odstranitev spomenika. Za ordinariat niso zaostajali tudi drugi nacistični in šovinistični elementi. Vsako leto so 1. novembra, ob verskem prazniku, ko vsi pragojajo vence in cvetje po grobovih, ti elementi odstranjvali vence s spomenika in jih razmetavali po pokopališču.

Odkrito so onečastili spomenik že v noči med 20. in 21. junijem t. l. Tedaj so ob proslavi 700-letnice mesta Velikova nacisti pokopališču spomenik z vejevjem in izjavili, da spomenik padlim partizanom »žali njihova nacionalno-socialistična čustva«.

Nekateri listi, n. pr. »Kleine Zeitung« in »Volkszeitung«, pa tudi desničarski krogi v Koroški narodni stranki, so v tem času okrepili svojo protislovensko gonjo, zlasti proti bivšim koroškim partizanom in jih imenovali morilce, ker so se med vojno drgnili upreti Hitlerjevemu. Rezultat te gonje je nedvomno tudi nedavna obsodba simpatizerjev narodnoosvobodilne borbe in slovenskega kmeta, 67-letnega Franca Robinika in njegovega sina Hilarija iz Huma pri Velikovu. Obsodili so ju na 6 mesecev zapora, češ da sta se upirala orga-

nom oblasti. Dejansko pa so neke neznane civilne osebe 29. junija t. l. prišle k Robiniku in ne da bi se legitimirale, zahtevale, naj da nekaj neresničnih podatkov, ki bi lahko obremenili bivšega partizana Wuteja-Luca, češ da je nekoga ubil. Ko sta Robinik in njegov sin to odklonila, so ju te civilne osebe aretirale in nato izročile sodišču, ki ju je na splošno presenečenje prebivalstva tudi obsodilo.

Očitno torej razrušitev spomenika padlim partizanom v St. Rupertu ni dejanje kakih neodgovornih oseb, temveč rezultat premišljene in dobro organizirane gonje združenih nacistov, šovinistov in klerikalcev, ki skušajo po zgledu italijanskih iredentistov kaliti dobre odnose med obema sosednjima državama.

Slovenska javnost, ki z največjim gnusom obsoja barbarsko razrušitev spomenika, opozarja na povezanost okrepljene protislovenske gonje v Avstriji z naj-novejšimi dogodki na jugoslovansko-italijanski meji, kajti očitno je, da so italijanska oborožena izzivanja ohrabirala nacistične elemente na Koroškem, ki imajo v grožnjah italijanskih imperialistov proti neodvisnosti naše socialistične domovine trdno moralno podporo, da so tudi sami začeli dvigati glavo. Nadalje je tudi nedvomno vpliv vatičanske politike, ki se ji je v Italiji že posrečilo doseči enotnost vseh iredentističnih skupin v protijugoslovanski gonji. Isto poizkuša zdaj storiti v Avstriji.

Foreign Office o avstrijski zahtevi

London, 11. sept. (Tanjug). Danes je predstavnik Foreign Office potrdil, da je avstrijska vlada zahtevala, da se njen predstavnik udeleži prihodnjih razgovorov štirih veselih o avstrijski državi pogodbi. Dodal je, da bo britansko zunanje ministrstvo simpatično proučilo to avstrijsko zahtevo. Tri zahodne vesile se sedaj posvetujejo po diplomatski poti o avstrijskem predlogu. Britanski veleposlanik na Dunaju bo proučil vprašanje z veleposlanikom ZDA in Francije.

Pomočniki zunanjih ministrov Britanije, ZDA, Francije in Sovjetske zveze so imeli doslej 271 sej, vendar se niso mogli sporazumeti o osnutku pogodbe, ki naj bi vrnila Avstriji popolno neodvisnost.

Atentat na maroškega sultana

Rabat, 11. sept. (R). Danes je bil v Rabatu napravljen poizkus atentata na novega maroškega sultana Sidi Mohameda Arafo. Maroški sultan je ostal nepoškodovan, atentatorja pa so ubili.

Peking obtožuje ZDA, da ovirajo delo kitajskih in severnokorejskih predstavnikov

Kesong, 11. sept. (Tanjug). — Agencija Nova Kitajska poroča, da skušajo Amerikanci s pomočjo Sing Man Rija ovirati kitajske in severnokorejske predstavnike pri dajanju obvestil ujetnikom, ki so zavrnil repatriacijo.

Agencija trdi, da so Amerikanci pripeljali v ujetniška taborišča posebej izurjene Sing Man Rijeve agente, ki prirejšajo sestanke z ujetniki in jih pozivajo, naj povzročajo nered in demonstracije.

Po trditvah agencije so številne tiste ujetnike, ki so se izjavili za repatriacijo, pretepli in celo ubili.

Sklicanje francoske skupščine?

Pariz, 11. sept. (AFP). Predsednik francoske narodne skupščine Edouard Herriot je sklical za 15. septembra biro skupščine. Na tem sestanku bodo sklepali o zahtevi za sklicanje parlamenta. Do danes se je 210 poslancev izjavilo za sklicanje skupščine, medtem ko je potrebnih po ustavi 209 zahtev.

slovenske gonje v Avstriji z naj-novejšimi dogodki na jugoslovansko-italijanski meji, kajti očitno je, da so italijanska oborožena izzivanja ohrabirala nacistične elemente na Koroškem, ki imajo v grožnjah italijanskih imperialistov proti neodvisnosti naše socialistične domovine trdno moralno podporo, da so tudi sami začeli dvigati glavo. Nadalje je tudi nedvomno vpliv vatičanske politike, ki se ji je v Italiji že posrečilo doseči enotnost vseh iredentističnih skupin v protijugoslovanski gonji. Isto poizkuša zdaj storiti v Avstriji.

Koroški šovinisti z razrušitvijo spomenika v St. Rupertu hudo žalijo jugoslovansko ljudstvo, pa hkrati tudi škodujejo sami Avstriji. Ne gre le za to, da bo toleriranje takšnih šovinističnih izgovorov nacistične elemente v Avstriji čedalje bolj krepilo in s tem ogrožalo njeno demokratično prihodnost. Krepitev nacizma v Avstriji bo zlasti otežila tudi njeno prizadevanje za dosego mirovne pogodbe in njeno uveljavljenje kot demokratične države v skupnosti svobodnih narodov.

Avstrijska demokratična javnost naj pred tem svojim notranjim sovražnikom dobro odpre oči. Nenehno se mora zavedati italijanskega zlogoda, kjer se je neofašističnim in drugim protidemokratskim silam posrečilo s šovinistično politiko proti Jugoslaviji poslabšati dobre sosedske odnose med obema državama. Isto poizkušajo zdaj tudi neonacistične sile v Avstriji. Jugoslovanska javnost je prepričana, da jim to ne bo uspelo in da je v Avstriji dovolj demokratičnih sil, ki bodo preprečile takšne nemiroljube namene, ki so naperjeni predvsem proti dobri odnosom med Avstrijo in Jugoslavijo, ki imajo vse pogoje, da se še bolj razširijo in utrdijo.

Feldmaršal Montgomery bo prispel v Jugoslavijo 15. septembra

Feldmaršal Lord Montgomery bo od 15. do 20. septembra gost predsednika republike Tita.

Lord Montgomery bo prispel v Zagreb 15. septembra. Med drugim bo obiskal tudi Ljubljano, Bled, Postojno in Dubrovnik. 20. septembra bo lord Montgomery odpotoval iz Jugoslavije v Atene. (Jugopress).

Červenkov ponudil Turčiji vzpostavitev dobrih sosedskih odnosov

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Carigrad, 11. sept. Poglavitni dogodek, ki je že dva dni v središču zanimanja turških političnih krogov, je vsekakor ponudba Vika Červenkova Turčiji za vzpostavitev normalnih sosednjih odnosov. V Ankaru so predlog sprejeli z zadovoljstvom, toda hkrati opozarjajo tudi na to, da mora Bolgarija pokazati več dobre volje za rešitev spornih vprašanj med obema državama. V glavnem mislijo tukaj, da je prišlo do te ponudbe Bolgarije v okviru najnovejšega kurza sovjetskih satelitov, da normalizirajo odnose s sosednjimi državami.

Turški politični krogi poudarjajo, da je napočil čas za obravnavo najvažnejšega vprašanja med Turčijo in Bolgarijo — problema turške manjšine v Bolgariji.

Ceprav so skušali vprašanje repatriacije Turkov iz Bolgarije rešiti že s pogodbo iz leta 1925, je bolgarska vlada avgusta 1950 nepričakovano zahtevala, da prevzame Turčija v treh mesecih 250.000 bolgarskih državljanov turškega rodu.

DANES PO SVEITU

Čarovniški kotel iredentizma

Cirkuška predstava italijanske vojske na jugoslovanskih mejah se ni končala. V Rimu pa je bil v sredo znančilen razgovor. Signor Pella, predsednik sedanje italijanske vlade, se je razgovarjal z veleposlanikom ZDA in Francije in z odpravnikom poslov Velike Britanije. Govorili so o jugoslovansko-italijanskih odnosih, oziroma Pella je hotel obvestiti diplomate zahodnih sil o svojem namenu, da bo v nedeljo v Campidogliu ob počastitvi padlih italijanskih borec govori o odnosih z Jugoslavijo in o zadnjem govoru predsednika Tita.

Kakor piše dopisnik iz Rima je Pella v kontinentalni izdaji lista »New York Herald Tribune« obvestil diplomatske predstavnike ZDA, Francije in Velike Britanije, da ima italijanska vlada za izhodne razgovorov z Jugoslavijo trojno deklaracijo — akt, ki ga Jugoslavija ni nikoli priznala. Toda kakor se je zvedelo, je Pella na tem sestanku tudi zahteval, da dobi Italija nadzorstvo nad pristaniškim področjem Trsta in nad vsemi mesteci na istrskem polotoku, v katerih imajo Italijani večino. Kot primer omenjajo Pulj.

Ce vse to vemo, potem se ni treba čuditi, da prinaša n. pr. »Messaggero Veneto« na tržiški strani celotno besedilo trojne deklaracije, da pisejo italijanski listi žalivo in z grdimi besedami o Jugoslaviji ter njenih narodih, pri čemer sodijo, da so porušeni odnosi med Jugoslavijo in Italijo. Ni se

treba čuditi niti bojevitim novicam, po katerih bodo Italijanci čete ostale na jugoslovansko-italijanski meji, dokler ne bo vprašanje Trsta pravično rešeno (1).

Ker ni argumentov in dejstev za potrdilo italijanske pravice do jugoslovanskega ozemlja, se je moral demokristjanski »Popolo« zateči celo k arheološkemu izkopavanju. Objavil je, da so v Trstu našli bakreno ploščo, iz katere je razvidno, da je bila rimska vojska tam že v prvem stoletju. Sklep je bil — Trst mora pripasti Italiji.

Za tak dokaz ni bilo treba izkopavati bakrene plošče iz 1. stoletja, ker je mogoče najti kamnite plošče in opeke od hiš, ki so jih požgali Italijani v Jugoslaviji, brez slehernega izkopavanja. Tudi te plošče in opeke dokazujejo, da je tu bila italijanska vojska, sicer ne v prvem, marveč v 20. stoletju. Toda to prepričljivo in neizpodbitno prica o tem, da je bila to vojska osvajačev, nasilnikov in tiranov. Ali bo morda »Popolo« jutri tudi na osnovi teh zgodovinskih ostankov zahteval te kraje?

Vse kaže, da je ob takih pogojih in s takimi nazori, ki jih italijanska vlada kaže že polnih sedem let, težavno začeti resno reševati tržiško vprašanje. Zahodne sile bi morale že uvideti potrebo preklica teh nevdružljiv izjav in obljub, ki so hile svoločasne dane Italiji in zaradi katerih Italija, tako vztrajno stoji ob strani mednarodnega sodelovanja. P. S.

ODVZEMANJE ZEMLJE SLOVENCEM V CONI A STO

Trst, 11. sept. (Tanjug). Slovenskim kmetom v coni A STO so vzeli zadnja leta nad 6 milijonov m² zemlje. Slovenci v Trstu opozarjajo zlasti na sistematično odvzemanje zemlje Slovencem v krajih med Stivanom in Trstom, da bi spremenili nacionalno strukturo teh krajev v korist Italijanov. Samo v tem kraju so vzeli slovenskim kmetom skoraj 3 milijone m² zemlje. Znatne površine zemlje so vzeli slovenskim kmetom tudi v tržaškem industrijskem pristanišču Zavljah.

Odvzeto zemljo uporabljajo v glavnem za graditev nasebin za Italijane, ki so po vojni, zato ker so med okupacijo služili fašistom in zagrešili številne zločine, zbežali iz Istre in Slov. Primorja. Naselbine grade tudi za tiste, ki se priseljujejo iz Italije na STO. Na odvzeti slovenski zemlji grade tudi italijanske šole in ustanove, ki se ukvarjajo z raznarodovanjem slovenskega prebivalstva.

Poročajo, da pripravljajo še nadaljnje razlastitve slovenske zemlje v obalnem pasu cone A STO. Tako n. pr. nameravajo zgraditi v Devinu stanovanjska poslopja za begunce iz Istre. Italijanska ustanova »Ente di Turismo« bi se rada polastila vsega obalnega pasu od tržaškega predmesta Barkovelj do vasi Grljana. Pri Proseku pripravljajo razlastitev slovenske zemlje za zgra-

ditev letališča, pri Devinu pa za zgraditev papirnice. Slovensko prebivalstvo cone A STO je zelo zaskrbljeno zaradi teh ukrepov krajevnih tržaških oblasti, ki v dogovoru z rimsko vlado brezobzirno odvzemajo zemljo slovenskim kmetom zaradi spremembe narodne strukture teh krajev v korist Italije.

Ankara je zelo ugodno ocenila jugoslovanski osnutek za ustanovitev sekretariata balkanskega pakta

Carigrad, 11. sept. — Turško zunanje ministrstvo je začelo proučevati jugoslovanski osnutek sporazuma o ustanovitvi sekretariata balkanskega pakta. Jugoslovanski osnutek so v Ankaru ocenili kot zelo zadovoljiv, tako da bi Turčija bržkone predlagala samo nekatere manjše spremembe. Svoje stališče bo turška vlada sporočila Jugoslaviji čez nekaj dni. V Ankaru pričakujejo, da bodo razgovori o ustanovitvi sekretariata v kratkem končani.

V ankarških političnih krogih mislijo, da razgovori med tremi državami dobro napredujejo. Prav tako pričakujejo, da bodo na prihodnjem sestanku predstavnikov generalštabov treh držav razpravljali o nadaljnjih vprašanjih zaradi okrepitev koordinacije med tremi državami. Z. P.

Vladimir Popović in Leo Mates bosta sodelovala na konferenci interparlamentarne unije

Jugoslovanski veleposlanik v ZDA Vladimir Popović in stalni predstavnik Jugoslavije pri OZN Leo Mates bosta zastopala jugoslovanske parlamentarce na 42. konferenci interparlamentarne unije, ki bo od 8. do 14. oktobra v Washingtonu.

Na tej konferenci interparlamentarne unije bodo med drugim razpravljali tudi o nujnosti mednarodne finančne in tehnične pomoči, o vlogi parlamenta in zunanje-političnih vprašanj, o pravnih narodov do samoodločbe in o drugih vprašanjih. (Jugopress)

Jugoslovanska gospodarska delegacija prispela v Carigrad

Carigrad, 11. sept. V Carigrad je prispela jugoslovanska gospodarska delegacija z Osman Karabegovićem na čelu. V Izmiru se bo delegacija udeležila »Jugoslovanskega dne« veleseljma. Z. P.

PO PODPISU JUGOSLOVANSKO - NEMŠKEGA TRGOVINSKEGA SPORAZUMA

Soglasje o najbolj perecih vprašanjih

Po šestmesečnih razgovorih s predstavniki Zahodne Nemčije in Jugoslavije so v četrtek podpisali jugoslovansko-nemški trgovinski sporazum. Ta sporazum določa izvoz jugoslovanskega blaga v vrednosti 50 milijonov dolarjev in izvoz nemškega blaga za 30 milijonov dolarjev. Razlika 20 milijonov dolarjev je namenjena za doplačilo dolgov iz prejšnjim izkoristitvenih kreditov.

Ta trgovinski sporazum določa novi kredit Jugoslaviji v znesku 16 milijonov dolarjev, ki je dan izključno za ureditev zaključkov iz leta 1952, katerih zaradi lanske suše — s čimer so bile povzročene težave pri izvozu — ni bilo mogoče prej

urediti. Njegov pomen za naše gospodarstvo je v tem, da nam omogoča nabavo potrebne opreme za dokončanje ključnih objektov. Ta kredit bomo odplačali v dveh obrokih leta 1956 in 1957.

Jugoslavija bo po pogodbi izvažala v Nemčijo v glavnem kmetijske pridelke in živila, in sicer do vrednosti 24 milijonov dolarjev. Rud in kovin bo izvozila v skupni vrednosti 13 milijonov, proizvodov lesne industrije pa za 7 milijonov dolarjev. Najvažnejši uvozni predmeti iz Zahodne Nemčije bodo premog in koks za 7 milijonov dolarjev, valjani material (za 5,5 milijonov dolarjev) itd.

Pogodba določa nov režim pri uvozu blaga iz Zahodne Nemčije. Jugoslovanska podjetja bodo lahko v prihodnje nabavljala blago le, če bodo imela vnaprej zagotovljena devizna sredstva. Ta novi režim bo v prihodnje nedvomno vplival na obseg izmenjave oziroma bo pripeljal do njenega zmanjšanja. Naša podjetja se bodo morala sedaj bolj usmeriti na drugo evropsko tržišče, kar obsega izmenjave ne bo zadostna za kritje naših potreb.

Razen tega ureja nova pogodba tudi vprašanje turističnega prometa in našega železniškega dolga. Zahodno nemška vlada je odobrila za turistično sezono 1953/54 kontingent dveh milijonov mark (za sezono 1952/53 je bil odobren kontingent enega milijona dolarjev). Železniški dolg v znesku 2 milijona mark bo Jugoslavija plačala do konca leta 1954.

Novi jugoslovansko-nemški trgovinski sporazum rešuje le najbolj pereča tekoča vprašanja blagovne izmenjave med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo, medtem ko so ostala druga vprašanja, ki se nanašajo na daljša obdobja, za sedaj nerešena. Uredili jih bodo pri prihodnjih razgovorih. P. S.

Zahodnoberlinski komentarijski moskovske reakcije na izid volitev

Berlin, 11. sept. (R). V zahodnoberlinskih političnih krogih menijo, da je reakcija Sovjetske zveze na izid volitev »mehkejša« kot so pričakovali in da je namenjena v glavnem kritiki delovanja kominformistične partije Zahodne Nemčije, ker ni imela do-

Kanceler Adenauer po volitvah

volj stikov z množicami in jih ni znala prepričati o pravilnosti svoje politike in vzhodnonemške ekonotne kominformistične socialistične stranke, ki ni dovolj pomagala informirbojevcev Zahodne Nemčije. Po nekaterih poročilih je Semjonov na izredni seji politbiroja vzhodnonemških informirbojevcev ostro grajal Grotewohla in Ulbrichta.

Moskovska »Pravda« je obtožila ZDA, da so se vmešale v volilno kampanjo v Zahodni Nemčiji in pripomogle k zmagi »reakcionarne Adenauerjeve stranke«. Boj za miroljubno rešitev nemškega vprašanja, piše »Pravda«, je postal sedaj pomembnejši, kot je bil kdajkoli.

GROCIJA

Obnova jugoslovanske proste cone v Solunu

Solun, 11. sept. Dela pri obnovi jugoslovanske proste cone v Solunu, ki so se začela junija letos, so v polnem razmahu. Kmalu bodo končali obnovo porušene železniške proge, ki povezuje obalo te cone s solunsko železniško postajo. S tem bo precej olajšano tudi delo pri čiščenju ruševin, potopljenih ladij in naprav. Strokovnjaki pomorskega gradbenega podjetja z Reke, ki čiščijo obalo, so v kratkem času dvignili iz morja velike količine potopljenega gradiva, ki je onemogočilo pristanež ladij. Predvidevajo, da bodo pristanišče lahko uporabljali že aprila ali maja prihodnje leto.

KANADA

Pearsonova izjava

Ottawa, 11. sept. (AFP). Na tiskovni konferenci je kanadski zunanji minister Pearson, ki je bil predsednik VII. zasedanja Generalne skupščine, izjavil, da bo kanadska delegacija podpirala kandidaturu gospe Pandit za predsednika VIII. zasedanja Generalne skupščine OZN. Pearson pa je pripomnil, da bo Kanada nasprotovala, da bi o vprašanju sprejema Kitajske v OZN razpravljali na zasedanju.

Glede bližnje politične konference o Koreji je Pearson podprl stališče ameriške vlade in izjavil, da bi bilo najprej potrebno začeti z omejenim dnevnim redom ter urediti najnujnejša vprašanja.

ZAHODNA NEMCIJA

Frankfurtski »Neue Zeitung« ne bo več izhajal

Bonn, 11. sept. (AFP). Frankfurtska izdaja glasila ameriške visoke komisije v Zahodni Nemčiji »Neue Zeitung« bo 13. septembra prenehala izhajati. Odslej bo izhajala samo berlinska izdaja tega časnika. Ameriški visoki komisar James Conant je izjavil, da so frankfurtsko izdajo ukinili zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Zahodnonemški demanti

Bonn, 10. sept. (AFP). Predstavnik zahodnonemške vlade je demantiral poročila tujega tiska, ki pravijo, da je vlada predlagala, naj bi prišlo v Evropi zagotoviti s sklenitvijo sporazuma med zahodnimi vesilnimi in ZSSR, po katerem bi se vse tuje okupacijske enote umknilo iz Nemčije. Zahodna Nemčija bila znova oborožena, Vzhodna Nemčija pa razorožena, »Takšna poročila, za podurila uradni predstavniki, so neosnovana. Zunanje ministrstvo in vlada Zahodne Nemčije nista nikdar obravnavala ali snovala takih nadržtov.«

ZDA

Darilo FLRJ Zdrženim narodom

New York, 11. sept. (Tanjug) Jugoslovanska mislija pri OZN je uradno

Mednarodni monetarni sklad

Washington, 10. septembra (Reuter). Obširno poročilo, predloženo letni skupščini Mednarodnega monetarnega sklada poudarja, da svet ni moč zadovoljiti s sedanjim stanjem mednarodnih plačil. Poročila je razvidno, da se je stanje izven dolarskega področja delno izboljšalo zaradi opuščanja inflacijske nevarnosti v posameznih državah, vendar bi bilo prezagodno domnevati, da je boj proti inflaciji že dobljen.

AVSTRIJA

Uspešni razgovor s predstavniki pošt

Dunaj, 11. sept. (Tanjug). Delegacija glavne direkcije PTT Jugoslavije, ki so na čelu z generalnim direktorjem Nikolo Medlinom, je okrog deset dni mudni na Dunaju, je uspešno zaključila razgovore s predstavniki avstrijskih pošt. Strinjali so se v tem, da bodo izdali vrsto ukrepov, s katerimi bodo izboljšali poštni promet med Jugoslavijo in Avstrijo. Prav tako pa so tudi sklenili sestaviti sporazum, ki bi obsegal rešitev teh problemov.

Sovjetske čete se umikajo

Dunaj, 11. sept. (AFP) — Pristojni avstrijski krogi potrjujejo vesti, da sojevske oblasti umikajo iz svoje okupacijske cone določeno število enot in opreme. Precejšnji kontingent sovjetskih enot so zapustili te dni sovjetska vojska središča v Badenju in Medlingu.

Po dosegu znanih podatkov ni jasno, ali gre za dokončen umik enot, za njihovo izmenjavo ali za odpuščitev tistih kontingentov, ki so odšli iz svoj vojski rok. Vendar ni nikakršnih vesti o tem, da prihajajo v sovjetsko cono Avstrije nove enote.

CIPER

Hud potres

Nikozija, 11. sept. (AFP) — Po nepopolnih podatkih je pri potresu, ki je zajel Ciper, bilo doslej 40 slovenskih žrtev; 65 jih je bilo hudo ranjenih, nad 100 pa laže. Nekaj sto hiš je bilo popolnoma porušeni in več tisoč ljudi je ostalo brez strehe. Potres je prizadel 135 naselij, zlasti hudo pa mesto Pafos. Britanske kraljeve oblasti so ukrenile vse, da bi rešile žrte.

VELIKA BRITANIJA

Atomski poskusi

Canberra, 11. septembra (AFP). Britanski minister za preskrobo Duncan Sandy je izjavil, da bodo pri atomskih poskusih, ki bodo oktobra v Vumeri, dve veliki in nekaj manjših eksploziji. Pripomnil je, da ti dve glavni eksploziji ne bosta tako močni kakor tisti v Montebellu.

Manevri turške vojske

Carigrad, 11. sept. (AFP). Veliki manevri turške vojske, ki jim bo prisostvoval tudi predsednik turške republike Djelal Bajar, bodo v vzhodni Anatoliji, trajali pa bodo teden dni. Začetek manevrov so določili za 14. septembra. Po teh manevrih bodo vojske vaje tudi v Trakiji in zahodni Anatoliji.

Kim Ir Senova izjava

Moskva, 11. sept. — Sovjetska uradna agencija TASS poroča, da je predsednik severnokorejske vlade general Kim Ir Sen ob svojem prihodu v Moskvo izjavil, da je delegacija, ki ji načeluje, prišla, da bi s sovjetskimi predstavniki obravnavala vprašanje bodoče razširitve in učrstitve gospodarskega in kulturnega sodelovanja med ZSSR in Severno Korejo.

Francosko-laoški sporazum

Vijentjan, 11. sept. (AFP). — Francoski in laoski odposlanci so dosegli sporazum o prenosu nekaterih pristojnosti s francoskih na laoske oblasti. Podpisali so protokole o vprašanjih, glede katerih je bil dosežen sporazum; o upravi nad zapuščeno imovino, dejavnosti enot obmejne policije in drugo.

Aretirana zaradi žalitve italijanske vojske

Rim, 11. sept. (AFP) Italijanska filmska kritika Guida Aristarca in Renza Renzija so aretirali zaradi »žalitve italijanskih oboroženih sil, ker sta objavila članek, v katerem sta predlagala, naj bi posneli film o italijanski vojski v Grčiji. Film naj bi pokazal bedo, ki so jo prinesli italijanski fašistični okupatorji Grčiji.

ZADNJA POROČILA

Prispevek našega socialnega zavarovanja

k utrditvi prijateljskih odnošajev med narodi

Pariz, 11. sept. (Tanjug). Tu je tri dni zasedala generalna skupščina Mednarodne zveze za socialno zavarovanje. V diskusijo je danes posegel tudi vodja jugoslovanske delegacije Zdenko Has. Dejal je, da bodo jugoslovanske ustanove za socialno zavarovanje tudi v bodoče sodelovale v mednarodni organizaciji, da bi tako čim več prispevala k razvoju in utrditvi prijateljskih odnošajev med narodi. Razvoj neposrednega družbenega upravljanja v gospodarstvu in družbenem javnem delu, ki je v teku v Jugoslaviji, je zajel tudi socialno zavarovanje. Po svojem obsegu in oblikah je daleč širše od klasičnega zavarovanja in Jugoslavija ga je dosegla prav v času, ko je ekonomska blokada dežele z Vzhoda povzročila jugoslovanskemu gospodarstvu ogromne težave. Poleg teh in drugih nesreč, kakor suši

v letih 1950 in 1952, je jugoslovansko socialno zavarovanje absorbiralo 11,4% nacionalnega dohodka. Ob neposrednem sodelovanju delavskega razreda se gradi novi sistem socialnega zavarovanja, posebno v smeri čim boljše zdravstvene službe. Jugoslovanska vlada bo v najkrajšem času ratificirala mednarodno konvencijo o minimalnih normah socialnega zavarovanja, poleg tega pa ima namen skleniti vrsto dvo- in večstranskih pogodb o socialnem zavarovanju.

Politični zaključki Trade-unionov

Kongres za miroljubno sodelovanje med narodi in proti rasni diskriminaciji

Douglas, 11. sept. (Tanjug). Danes se je zaključil kongres angleških trade unionov. Na kongresu so se delegati sporazumno izrekli za predlog ministrskega predsednika Churchilla o konferenci štirih ministrskih predsednikov ter so v posebni resoluciji pozvali vlado, da ponovno načne to vprašanje. Kongres je zavrnil resolucijo, po kateri naj bi sedanji izdatki za oborožitev v prvi vrsti onemogočili obnovo in razvoj britanskega gospodarstva. Resolucijo je predlagal sindikat gasilcev, ki je pod vplivom angleške informbirojevske partije.

Kar se tiče mednarodnih odnošajev, je kongres zahteval od

Ameriški sindikati zapuščajo Eisenhowerja

Washington, 11. sept. (R). — Edini zastopnik demokratov v sedanji republikanski vladi minister za delo Martin Durkin je podal ostavko, ker predsednik Eisenhower ni izpolnil obljub, kakor jih je dal ameriškim sindikatom v zvezi s Taft-Hartleyevim zakonom o stavkovnih pravicah v ZDA. Durkin je izjavil, da je celo že umrl senator Taft sam pripravil spremembe tega zakona, ki pa sedanja vlada naneje noče pristati. Martin Durkin je član demokratske stranke in predsednik ameriške sindikalne zveze instalacijskih delavcev in je prišel v sedanjo vlado na osnovi sporazuma med republikanci in ameriški sindikati. Kaže.

vlade, da se z vso vneto zavzame za miroljubno sodelovanje med narodi. Kongres je ostro obsodil politiko rasne diskriminacije in napade na sindikate v južnoafriški Uniji. Odklonil pa je resolucijo, da se ljudstvu v Keniji omogoči sestava domače vlade, kakor so si jih priborile tudi druge dežele v Britanskem Commonwealthu.

Prav tako ni bila sprejeta resolucija po kateri naj generalni svet prične pogajanja z laburistično stranko za pomirjenje med obema organizacijama. Končno je odklonil še resolucijo, po kateri naj bi trade unions laburistična stranka in zadržali pokret skupno nastopili in zrušili sedanjo vlado torijcev. Po kongresu se je sestel novi generalni svet in izvolil za predsednika trade unionov Jacka Tannerja, predsednika angleških kovinarjev. Dosedanji predsednik Tom O'Brien je po pravihli postal podpredsednik sveta.

Tanner je imel nocoj kratek razgovor z dopisnikom Tanjuga, kateremu je dejal, da je bil glavni uspeh letošnjega kongresa v tem, da so delegati složno podprli politiko trade-unionov in njihovega generalnega sveta. Sklepi kongresa o nacionalizaciji nadaljnjih industrijskih panog bodo nedvomno vplivali tudi na laburistično stranko in njeno politiko.

UMIK KUOMINTANSKIH ČET IZ BURME

Tajpeh, 11. sept. (UP). Sao Ju Ling, zastopnik Cangkaškove vlade, je danes izjavil novinarjem, da bodo kuomintanske čete evakuirali iz Burme na Formozo, čim bo podpisal o tem sporazumu, za katerega se sedaj pogajajo Burma, Siam, ZDA in zastopniki Cangkaške. Nekaj oddelkov se bliže zbira na določenih mestih in prva skupina bo teden dni po sporazumu zapustila področje na burmansko-siaraski meji.

Korošci terjajo najstrožjo kazen

za zločinske skrunitelje velikovške partizanske grobnice

Celovec, 11. sept. (Tanjug). Zveza koroških partizanov je danes pri državnem tožilstvu v direkciji za javno varnost v Celovcu službeno prijavila atentat na spomenik na grobu 83 slovenskih partizanov pri Velikovcu. Notranje ministrstvo na Dunaju je imenovalo posebno komisijo, ki naj preišče atentat.

Med slovenskim prebivalstvom je zločin šovinističnih elementov izzval veliko vznemirjenost in ogorčen protest. Zastopniki Demokratske fronte delovnega ljudstva in Zveze koroških partizanov so bili pri namestniku pokrajinskega poglavarja Krasniku. Pri njem so se zgledali dr. Franc Petek, Franjo Ogriz, dr. Mirt Zwitter in Karel Prušnik - Gašpar. Izrazili so prepričanje, da je zločinskega atentata kriva neodgovorna hujskaška kampanja, ki jo ves zadnji čas vodijo šovinistični listi »Kleine Zeitung«, »Volkszeitung« in drugi listi. Delegati so izrazili svoje zaupanje, da koroška direkcija za javno varnost in državno tožilstvo v Celovcu in pravočasno opozorilo Demokratske fronte niso poklicali na odgovor iniciatorje te kampanje. Posebno so obsodili tudi odločitev celovškega sodišča, ki je zgolj po izpovedi žandarjev nepravilno sodilo družino Robinčevih in tako dalo potuho profašističnim elementom ter njihovim načrtom. Delegati so zahtevali, naj pokrajinska vlada ukrene vse, da bi krivce našli in jih najstrožje kaznovali.

Namestnik pokrajinskega poglavarja je izrazil obžalovanje vlade, da je prišlo do atentata. Obetal je, da bo vlada ukrenila, kar je potrebno, in je še dodal, da je atentat naperjen proti edinstvu Koroške in proti vsej Avstriji.

Demokristjanski sindikati proti vladi

Protestna stavka v vsej Italiji zaradi odpustov z dela in nizkih družinskih doklad

Rim, 11. sept. (Tanjug). Konfederacija industrijev in veleposrednikov sta zavrnili predloge sindikatov, da bi preklicali odpovedi delavcem in pristali na povišanje družinskih doklad kmetijskim dnevnicarjem. Zaradi tega so sindikalne organizacije izdale poziv na 24-urno protestno stavko in izdale še druge ukrepe, da bi industrije in večje poselneke prisilile k popuščanju. V akciji sodelujejo socialno-demokratski, demokrščanski in informbirojevski sindikati, ki v zadnjem času vedno pogosteje sodelujejo, kakor se pojavljajo vedno težji socialni in gospodarski

problemi v Italiji, ki se jim noben sindikat ne glede na svojo politično orientacijo že ne more več izogniti. Posebno je zanimivo, da so demokristjanski sindikati prisiljeni, mestoma dati celo pobudo za posamezne akcije v »zaščito delavskih interesov«, čeprav so v skrajni liniji naperjene proti demokristjanski vladi.

Politični krogi ugotavljajo, da je to najboljši dokaz, da vlada ni sposobna rešiti prečca socialna gospodarska vprašanja ter da je prisiljena pristati tudi na to, da celo njeni sindikati odkrito in njej v škodo »zastopajo delavske interese«.

Razgovori o Trstu v teh dneh

Mnogo se te dni, po sovetu govorov v zvezi s Trstom in vendar najmanj o samem Trstu in Tržačanah. Govori se o slepi ulici, v katero je zašlo vprašanje Trsta, nihče pa ne išče izhoda iz te slepe ulice. Mnogo pišejo in to z občutkom olajšanja o tem, da Jugoslavija ne namerava napraviti nobenih samopojnih ukrepov glede Trsta, kakor so to trobili v Rimu, da bi opravičili svoje agresivne ukrepe na mejah. V glavnem piše »spetovni list« o razumnosti in o »teoretični« utemeljenosti jugoslovanskega predloga v korist internacionalizacije Trsta, vzlic temu pa po večini zatrjujejo, da so ti predlogi neuresničljivi, češ da jih italijanska vlada noče sprejeti!! Do izraza pa prihajajo tudi druga mišljenja. Je pa precej takih, ki pozdravljajo jugoslovanski predlog, ne samo kot razumen, marveč tudi kot edino mogoč izhod iz »slepe ulice«, pa tudi takih, ki jim ni ošec naš ton, ki jim niso ošec naši partizani, naše slovnosti, naša odločnost, da ne damo tistega, kar je naše. Pa pogledimo nekaj takih raznih mišljenj.

Londonski »Times« je prvi komentiral Titov predlog. Potem, ko je na podlagi Titovega govora opozoril, da je bila »razburjenost« Rima prejšnji teden nepotrebna, je zavzel stališče, da Titov govor ni dal rešitve problema Trsta ali vsaj ne rešitve, o kateri bi mogla razpravljati katekolitalijanska vlada. To pa zaradi tega, ker je Tito navedel pogoje, kakor trdi »Times«, ki grede za tem, da Jugoslavija obdrži cono B, medtem ko bi bila Italija trajno ločena od Istrskega Primorja!! V preteklosti je po mnenju »Timesa« Tito dajal boljše predloge. Za trajni mednarodni režim v Trstu bi bilo potrebno, tako zaključuje list, da ima ta režim pod svojo kontrolo žiljensko in delovno področje, ne pa samo tisti del, ki ga čete maršala Tita niso mogle zasesti leta 1945!!

Predosem ni govora o coni B, marveč o coni A, ki je prav toliko slovenska kakor cona B. Sicer pa, če so bili v preteklosti boljši predlogi, kakaj tega »Times« ali kdo drugi v Londonu ni nikoli priznal. Zakaj pa so zahodne sile v tej preteklosti s svojimi nemogočimi predlogi in akti (tristranska deklaracija, londonški sporazum itd.), ki jih je »Times« vsestransko pozdravljaj, spravile nazlic tem boljšim jugoslovanskim predlogom tržaško vprašanje in slepo ulico? Naposled nima »Times«, kakor se zdi, ničesar proti internacionalizaciji, vendar je zakrbljen, kako bo Trst živel in delal, ne samo brez cone A, marveč tudi cone B!

Toda »Times« je spregledal oec momentov. Če je Trst internacionaliziran, tedaj mu ni potrebno nobeno področje, ki bi ga kontroliral. Takšen Trst bi bil sposoben živeti in se razvijati od svojega uvoza in izvoza, od svoje luke, saj menda nihče ne misli, da je takemu internacionaliziranemu Trstu potrebno nekakšno področje samo zaradi tega, da bi ga to področje oskrbovalo z živili. Preskrbovanje Trsta ni težavno zagotoviti z aranžmami z njegovim zaledjem. Razen tega gre v tem konkretnem primeru za siromašno in pasivno zaledje, čigar povezanost in neolčljivost od Trsta je najmanj utemeljena pri preskrbovanju Trsta. Gre za mnogo širše zaledje, čigar baza je podonavski bazen in zlasti Jugoslavija. Od tega zaledja pa je v prvi vrsti odvisna prosperiteta Trsta.

Vodilni nezavezniki listi kažejo še manj razumevanja za interese samega Trsta in Tržačanov. »New York Herald Tribune« pravi: a) teoretični argumenti grede o korist internacionalizacije; b) takšen sklep pa je popolnoma nesprejemljivo za Italijo. Baje zato, ker služi ta luka v enaki meri Avstriji in Jugoslaviji, kakor tudi Italiji!! »Potemtakem — sklepa list — se ne more reči, da

je Tito prispeval k prijateljski rešitvi spora ali k dejanskemu popuščanju napetosti.«

Nimamo razloga doiniti, da je ta list zainteresiran na tem, napraviti konec provokacijam na mej. Ne moremo pa se dovolj čuditi, da ta ponavadi dobro informirani list, vidi »podžiganje strasti« na obeh straneh meje. Glede mnenja tega lista, da Trst enako služi kot luka tudi Italiji, mislimo, da je to mišljenje posledica velike oddaljenosti pisca woodnika od naših krajev, ali pa je omes morda kaj drugega.

Vendar pa mišljenje tega lista kaže oec razumevanja o primeri s stališcem, ki ga je zavzel »New York Times«. Res ta list še ni ničesar napisal o samem predlogu internacionalizacije, vendar »obžaluje«, da je jugoslovanski maršal podal svoj predlog o razmerah in v tonu, ki lahko privede do ničle pozitivne elemente, ki jih vsebuje. Ta list namreč moči dejstvo, da so bili predlogi podani pred 200.000 (v resnici jih je bilo 300.000) »fanatičnimi partizani«, zbranimi okoli 7 km od italijanske meje. Ta list celo vidi, grožnje in provokacije na strani Jugoslavije, ki naj bi opravičevale »varnostne ukrepe Italije!!« Pri tem pa ne upošteva niti tistega, kar je pred dnevi sam pisal. Vlado Teslić

PISMO IZ ZDA

Dve smeri v kitajskih vodah

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

New York, 11. sept. »Našim zaveznikom — piše Scripps-Howardov, »World Telegram« — ne prija zadnje ameriško opozorilo Kitajski, da bodo udarili po njej, če bo obnovila korejsko vojno ali napadla Indokino. To se morda zdi čudno, saj je takšno opozorilo v Dullesovem govoru pravzaprav ponovitev podobne izjave 15 držav, ki so se nam pridružile in ki so jo dale pretekli mesec. Prav takšno opozorilo so poslali v juliju britanski in francoski zunanji minister ter državni sekretar Dulles.«

Zares, v čem je razlika? Cemu zahodni zavezniki ZDA grajajo Dullesove neprestane izjave o morebitni splošni vojni s Kitajsko, ki jih daje neprenehoma na temelju domneve, da se bo Kitajska »nemara« v danem trenutku vendarle odločila za kak korak, ki bi ga v takem primeru lahko označili kot obnovo vojne.

Pojasnilo je — kakor piše omenjeni list — to, da »pred mirovno konferenco ni časa za grožnje«. »Vsaj tako sodijo naši zavezniki« — pravi s pridržkom »World Telegram«.

»Kar so povedali v juliju in avgustu — nadaljuje list s to interpretacijo britanskih argumentov — bi bilo bolje, da ne bi povedali v septembru, ko se skušamo dogovoriti o oktoberskem sestanku politične konference o Koreji.«

Dullesovi argumenti pa kažejo popolnoma drugačno pot k reševanju tega problema. Če nasprotnik napravi napačen račun, bi utegnoli priti do nove vojne, razen če ZDA ne bodo že vnapre jasno razložile svoje politike. Ta politika naj bi bila odkrito opozorilo, ki bo nasprotniku

ka prisililo, da dvakrat razmisli, preden stori kakšen korak, če ga že ne more zaustaviti v njegovih naklepih. Ti naklepi pa so, kakor trdi Dulles, gotovi kot dvakrat dva je štiri, o njihovem obstajanju ali neobstajanju pa ne gre izgubljati časa v razpravah. Kitajska bo napadla, če je ne opozorimo, naj tega ne stori — to je aksiom, po katerem se ravna ameriški državni sekretar in dobršno število ameriških politikov kot po ugotovljenem dejstvu pri ocenjevanju nadaljnjih korakov, ki jih je treba storiti v položaju, v katerem korejska mirovna konferenca še ni dogovorjeno dejstvo.

V ozadju številnih izjav v tem smislu, ki jih zadnji čas slišijo tukaj malodane vsak dan, so vsekakor še nekateri razlogi. Utemeljeno ali ne, je razširjeno mnenje da ZDA žele tako že vnapre zavezati svoje zaveznike v korejskih operacijah, zlasti Britanijo, ki ne prikriva svojih ločenih gledišč, naj se izjavijo in naj svoja stališča ne zavijajo v prazne diplomatske fraze. Z drugimi besedami je bil Dullesov namen, da bi Britance prisilili, naj izjavijo, da so pripravljene slediti ZDA brez pridržka ali pa da v celoti ne soglašajo s State departmentom. London pa ne želi, da bi na eni strani preveč poudarjal nesoglasja s svojim močnim zaveznikom in tudi ne, da bi na drugi strani odstopil od svojega znatno zmernejšega stališča.

Dullesov govor predstavnikom ameriške legije je bil, kakor tukaj sodijo, eden izmed mnogostevilnih pritiskov na Britance, naj se vendarle izjavijo. Prepričan, da Churchillova vlada ne bo dala veljavne izjave, da se ne strinja s splošno deklaracijo o enotnosti zahodnih zaveznikov za primer, ki ga ima London očitno zgolj za domnevo brez velike verjetnosti, da bi Kitajska sprožila kakšno novo akcijo, želi Dulles prisiliti zunanje ministrstvo, da se ukloni in privoli v ponavljanje borbenih opozoril, četudi jih ima za neumestne v tem trenutku pred mirovno konferenco. Nemara bo do tega tudi naposled prišlo, pravijo tukaj, je pa gotovo, da bodo Britanci vzlic temu še nadalje pojasnjevali, češ da v vseh teh opominih Kitajski ni ničesar resnega in da so vsi nimenjeni izključno pomiritivi razburjenih duhov v ZDA.

Jaša Levi

50 let jugoslovanskega slikarstva

Slovesna otvoritev velike razstave v Moderni galeriji

Včeraj je bila v vseh zgornjih prostorih Moderne galerije v Ljubljani slovesna otvoritev velike slikarske razstave, ki prikazuje najznačilnejša dela zadnjih 50 let jugoslovanskega slikarstva. Razstavljenih je okrog 160 del in to del zagrebškega slikarskega centra, okrnjena. Popolni zagrebški prikaz iste razstave (razstava je bila odprta v Moderni galeriji v Zagrebu letos spomladi) je štel 200 platen.

Ljubljansko razstavo je otvoril predsednik Sveta za kulturo dr. Anton Melik, pred njim pa sta o razstavi govorila Zoran Kržišnik in akademik dr. Fran Steš. Slednji je v svojem govoru poudaril, da je razstava urejena z ozirom na veliki delež treh glavnih centrov slikarske umetnosti Beograda, Zagreba in Ljubljane za razvoj jugoslovanskega slikarstva tako da so dela iz posameznih centrov med seboj ločena. Prav tako so vključena v razstavo v glavnem dela, ki so tako ali drugače pomembna za razvoj slikarstva. Tako so izpadla nekatera dela individualno pomembnih slikarjev, ki se pa v ta razvoj ne vključujejo. Razstava ima namen prikazati najznačilnejša dela jugoslovanskega slikarstva zadnjih

50 let, poleg tega pa bo služil ta veliki izbor za eventualni manjši izbor našega slikarstva, s katerim bi se predstavili v tujini.

Razstava bo vsem ljubiteljem slikarske umetnosti pregled glavnih del jugoslovanskega slikarstva, obenem pa bo za marsikoga, zlasti srbski del razstave, pravo odkritje.

Vprašanje mestnih taks znova odgodeno

MLO JE POLEG TEGA RAZPRAVLJAL TUDI O PRVIH 150 MILIJONIH ZA UREDITEV TRAMVAJSKEGA PROMETA

Ljubljanski mestni ljudski odbor je na svoji današnji seji od kraja razpravljaj o mestnih taksah, ki je bilo o njih že večkrat govora. A tudi danes niso prišli do usreznih zaključkov o tem vprašanju, ker posamezni predlogi še niso bili preučeni, čeprav so že na predzadnji seji ljudskega odbora sprejeti v tem smislu povsem konkretne sklope. Prvotni predlog o taksah, ki je bil objavljen že spomladi, je bil pozneje tolikokrat predelan in spremenjen, da je postalo neobhodno potrebno, da ga v sedanji obliki spoznajo in preučijo tudi volilci, preden ga sprejme MLO. Zaradi tega so danes sklepanje o mestnih taksah znova odgodeli za teden dni. Mestne takse na bi po sedanjem predlogu donosale 60 milijonov na leto in morale priti v veljavo že s 1. septembrom.

MLO jih namerava porabiti za gradnjo stanovanjskih poslopj in drugih komunalnih naprav.

Iz sklada mestnih davščin je MLO danes odobrilo 70 milijonov din za preureditev tramvajskega prometa. Iz predmeta naj bi se izločili stari tramvajski vozovi in nadomestili z avtobusi in trolejbusi. MLO računa na pomoč iz republikanskih fondov v enakem znesku. Poleg tega pa naj bi dotočili v ta namen še 10 milijonov iz mestnih taks. Tako bi 150 milijonov služilo za investicije v prvi fazi preureditve tramvajskega prometa. Preureditvi bi razloži in napočeli šče za trolejbus, pozneje pa še nakupili 14 trolejbusov in 11 avtobusov, ki naj bi jih mesto doblilo v najboljšem primeru že v bližnjem decembru. K. M.

Apetit generala Zahedija

Teheran, 11. sept. (UP). Zastopnik vlade je danes izjavil, da je general Zahedi zahteval od ameriškega veleposlanika Hendersona nadaljnjo pomoč ZDA. Spročilo je Hendersonu, da potrebuje Iran najmanj 300 milijonov dolarjev, če hoče premagati sedanje gospodarske težave. Veleposlanik Henderson je v triumfem razgovoru generala Zahedija opozoril, da je že povzročil v višini 45 milijonov dolarjev, ki jo je pred kratkim odobrili predsednik Eisenhower. Izredna obžaluje je, da bo razložil iransko zahtevo ameriški vladi, a je dodal, da lahko tako veliko pomoč odobri le kongres.

HULL NASLEDNIK GENERALA CLARKA

Denver, 11. sept. (UP) Predsednik Eisenhower je danes imenoval generala Johna Hulle za novega vrhovnega poveljnika sil na Daljnem vzhodu. John Hull bo nastopil svojo dolžnost ob koncu oktobra.

INCIDENT V HONGKONGU

London, 11. sept. (UP). Angleška vlada je danes ostro protestirala v Pekingu zaradi napada na angleški motorni čoln v teritorialnih vodah Hong Konga. Čoln je napadla neka kitajska džunka.

Kambodža hodi svoja pota

Francoska nezaupljivost spričo poziva, da se kamboški uporniki vrnejo v domovino

Saigon, 11. sept. (R). — Kamboški ministrski predsednik Pen Nut je po radiu v daljšem govoru pozval kamboške upornike, ki se bore v vrstah vietnamske vojske, naj se vrnejo domov, ker je Kambodža na tem, da doseže popolno neodvisnost.

Govor je napravil na francoske kroge v Saigonu neugoden vtis, ker po njihovem mnenju kaže, da se kamboška politika razvija v smeri nevtralnosti po indijskem zgledu. Kambodža bi v takem primeru po njihovem

mnenju kršila pakt o vzajemni varnosti, ki se pripravlja med vsemi tremi indokitajskimi deželami in Francijo in ima biti sklenjen, čim bi bila tem deželam priznana suverenost.

MALI LEKSIKON

Vprašanja:

Kako je katoliška cerkev sprejela prvo vakcinacijo? Ali lahko radar uporabimo za zdravljenje duševnih bolezni? Kateri evropski vladar je bil strasten baletni plesalec? Koliko potnikov prepelejo pri nas vozila na leto? Kako uporabljamo nikelj v industriji in kolikšna je njegova svetovna proizvodnja?

Odgovori:

Ko se je začelo leta 1901 prvo vakciniranje, je izdal papež Lev XII. poslanico, v kateri trdi, da so ustanove za vakciniranje krivoverke in bogokletne. S papežev poslanico vzpodbujani duhovniki so s priznane trdili, da bodo vernikom po vakciniranju zrasi rogi in živalska dlaka. Neki cerkveni teoretik je to stališče katoliške cerkve razlagal kot šoj proti vsem, ki ožijo nos, po kateri bog vodi človeštvo. Da pa bi bila ironija še večja, katoliška cerkev ni 120 let pozneje svojega stališča ni spremenila. Tako so vplivni katoliški krogi leta 1927 onemogočili uvedbo obveznega cepjenja na Holandskem. Podobne poskuse so napravili tudi v Angliji in Avstriji.

Svedska medicinska revija »Svenska Leker Tidning« je poročala, da je bolnišnica v Bekombergu pri Stockholmu uporabljala nov način zdravljenja nekaterih duševnih bolezni z radarjem. Bolnik ne čuti nobenih bolečin. Dr. Rune Himberg in dr. Alembert trdita, da so dosegli zdravilni učinek v 14 od 20 primerov zelo dobre uspehe. Novi način zdravljenja temelji na zvezi med nekaterimi duševnimi boleznimi in osnovnimi funkcionalnimi motnjami v hormoni. Bolniku postavijo k sencu radarjski oddajnik, ki omogoča usmerjati valove proti hipofizi v možganih. To zadrževanje traja samo 10 do 20 minut in se ponovi med zdravljenjem po potrebi štiri do desetkrat.

Ludvik XIV. (1643-1715) je bil strasten baletni plesalec. V njegovih časih je bil balet ples »zanoske gospode, ki ni hodila v gledališča«. Prvikrat je Ludvik XIV. plesal v baletu »Casandra«, ko mu je bilo 13 let, zadnjikrat pa v baletu »Flora«, ko mu je bilo 56 let. Sodeloval je v 27 baletih. V njegovih časih so bili znani baletni plesalci njegov brat vojvoda Condé in vojvoda de Guiz. To so bili časi, ko je družabni balet razcvetel. Tudi v nekaterih drugih plesih je bil Ludvik pravi umetnik. Kmalu potem so balet vključili v javno gledališko umetnost poklicnih plesalcev.

Z vsemi javnimi vozili se je v naši državi lani vozilo 125 milijonov 500.284 potnikov, kar pomeni, da se je vsak prebivalec peljal povprečno sedemkrat. Z vlakni se je vozilo 104.277.000 potnikov, z ladnjami pa morju 3 milijone 629.000, po rekah 1.314.000, z letali 61.254, z avtomobili in avtobusi pa 16.019.000. Samo po železnici so vsi potniki skupaj prevozili 4.815.000.000 km dolgo pot.

Kakih 64 odstotkov svetovne proizvodnje niklja uporabljajo v železnih in železovih izdelkih, zato je takšno niklo menedžerstvo v industriji letal, avtomobilov, ladij itd. Iz ameriških podatkov je videti, da so za oborožitev vsakih 300 vojakov v minuli svetovni vojni porabili tono niklja. Samo za proizvode iz jekla so leta 1944 ZDA porabile 75 tisoč ton niklja od 148 tisoč ton, kolikor je znašala tisto leto svetovna proizvodnja (brez ZSSR). Na Kanao odpade 85 do 90 odstotkov svetovne proizvodnje niklja.

VSEGA PO VALEM ZA VSE

Jugoslavija v evropskem inštitutu za atomsko energijo

Te dni je bil na seji Zveznega izvršnega sveta sprejet predlog za ratifikacijo več mednarodnih pogodb, med drugim tudi sporazuma evropskih držav o sodelovanju pri raziskovalnih delih na področju fizike atomskih jeder. Pobudo za tako sodelovanje je dala že leta 1950 organizacija Unesco. Ko je ta organizacija začela proučevati možnosti za ustanovitev evropskega znanstvenega inštituta za nuklearno (jedrsko) fiziko, se je za ta predlog hitro pokazalo veliko zanimanje med evropskimi državami. Amerika namreč drži v strogi tajnosti svoje izsledke in izkušnje na področju jedrske fizike in atomske energije. To pa je dalo pobudo evropskim državam za tesnejše sodelovanje in za medsebojno izmenjavo izkušenj. Prodro pa je tudi spoznanje, da je mogoče le s skupnimi naporimi ustvariti vsem sodobnim zahtevam ustrežajoče znanstveno središče za proučevanje jedrske fizike, opremljeno s potkusnimi napravami, kakršnih spričo velikanskim stroškom ne bi mogla postaviti vsaka država zase.

O predlaganem sodelovanju so konec leta 1951 razpravljali predstavniki 10 evropskih držav — med njimi tudi Jugoslavije — na konferenci v Parizu. Lanj v maju pa se je že konstituiral Evropski svet za jedrska raziskovanja, sestavljen iz predstavnikov Belgije, Danske, Francije, Italije, Jugoslavije, Nizozemske, Norveške, Švedske, Švice in Zahodne Nemčije. Tem 10 državam sta se pozneje pridružili še Velika Britanija in Grčija.

Svet je sklenil zgraditi potrebne znanstvene laboratorije za potrebe vseh včlanjenih držav, in sicer v Ženevi. Ustanovitev ženevskega inštituta ni bistveno zavlekla akcija švicarske Informbirojske Stranke dela, ki je zbrala v ženevskem kantonu od lahko vernih ljudi potrebne podpise proti takemu inštitutu na področ-

Visokonapetostni elektrostatični generator v fizikalnem inštitutu v Ljubljani

ju ženevskega kantona z zahtevo po referendumu, češ da zasleduje predvideni inštitut politične smote. Ob glasovanju v okviru referenduma pa so volilci ženevskega kantona to informbirojsko intrigo odločno zavrnili. Državni svet ženevskega kantona je v svojem poročilu zlasti poudaril, da bo ženevska ustanova po dogovoru služila samo napredku znanosti in da izsledki inštituta ne bodo tajni; tudi ne more biti govora o kršitvi švicarske nevtralnosti, ker so bile povabljeni udeležbi tudi vzhodnoevropske države, razen tega so med 12 udeleženi državami štiri države, ki ne pripadajo k atlantskemu paktu (Jugoslavija, Švedska, Švica in Zah. Nemčija).

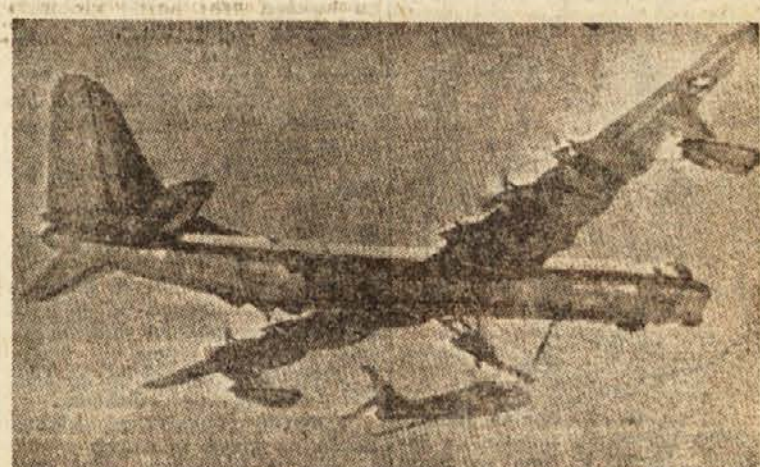
Po tem intermezzu je bil letos 1. julija podpisan v Parizu sporazum o evropski organizaciji za raziskovanje jedrske fizike. Po tem sporazumu si bodo udeležene države razdelile stroške za zgraditev in opremo ženevskih laboratorijev v skupnem znesku 120 milijonov švicarskih frankov (8,2 milijarde din) po višini narodnega dohodka, le za Jugoslavijo in Grčijo je bil prispevek nižje postavljen. Največ bosta prispevali Francija in Velika Britanija (po

23 %), prispevek Jugoslavije pa bo znašal manj od 2 % (točno 1,93 %). Ta prispevek bo treba plačati v 7 letih, ker bo gradnja laboratorija trajala verjetno sedem let.

BOMBNIK - nosilec letala

Po vseh znakih sodeč zdaj popuščaja hladna vojna. Medtem pa ne prenehajo pogajanja o oboroževanju in skoraj vsak dan se ena ali druga volesila pohvali s kakim novim orožjem. Nedavno je Malenkov objavil, da ima Sovjetska zveza vodikovo bombo, Združene države Amerike pa zdaj objavljajo podatke o svojem novem orjaškem bombniku, nosilec letala, ki je, kakor vse kaže, namenjen za bombardiranje z atomskimi bombami.

Gre za nove B-36, desetmotorni težki bombnik, ki nosi pod svojim trupom lovsko letalo na reaktivni pogon F-84 F. To lovsko letalo doseže brzino okrog 1000 km na uro, akcijski radij pa mu je 1300 kilometrov. Zaradi tega, ker ga

precejšen del poti nosi veliki bombnik, se povečuje njegov akcijski radij na 6000 do 7000 km. To reaktivno lovsko letalo ima opremo za nošenje in spuščanje atomske bombe. Med poletom se lovec-bombnik odključuje od svojega nosilca, po opravljeni akciji pa ga nosilec spet prevzame. Matično

letalo spusti v tem primeru posebno napravo, v katero se zatakne nos lovskega letala, nakar ga matično letalo dvigne in pritrudi ob svoj trup. Gornja slika je posnetka nekaj trenutkov prej, preden se lovsko letalo po izvršenem poizkusnem poletu spet priključi na matično letalo.

REBUS

200 umetnih oaz v Sahari

Med velike načrte o modernizaciji Afrike sodi tudi izkoriščanje velikih afriških rek in jezer. Velikanske reke Kongo, Niger in Sambesi v ale v oceane tolikšne množine vode, da bi zadostovala za pogon mnogih elektrarn. In če pogledamo zemljevid Vzhodne Afrike, bamo vi-

deli, da je tam mnogo velikih jezer, katerih vodne sile tudi ne izkoriščajo. Naj omenimo samo jezera Vctoria, Tanganjika in Nyassa. Nekateri inženirji, ki se ukvarjajo z načrti o elektrarnah v Afriki, pravijo, da bi lahko z vključitvijo Nila, jezera Alberta in Kiwu ter ome-

njenih jezer in reke Sambesi upostavili zvezo med Sredozemskim morjem in Indijskim oceanom. To pa je malo verjetno. Pač pa najbrž ne bo treba dolgo čakati, ko bodo izkoristili vodno silo tudi v Afriki. Najprej bodo regulirali reko Nil. Tj načrti so preračunani na

20 let. Ko bo regulacija končana, bodo namakali več sto tisoč hektarov zdaj nerodovitne zemlje. Egipt pa se bo razvil tudi v industrijsko deželo. Ob reki Sambesi že grade jez, ki bo štirikrat večji od velikega jez na reki Colorado. Elektrarna, ki jo bodo zgradili pod tem jezem, bo dajala električno energijo velikim jeklarnam. Njihova proizvodnja bo dajala na leto več sto tisoč ton jekla in kromovega železa. Med Čadskim jezerom in reko Niger pa bodo zgradili prekop, ki bo namakal velika puščavska področja. Velikanski načrt se nanaša na upostavitev morja Kongo; ki bi nastalo, če bi se odločili za zgraditev reke Kongo pred njenim izlivom v Atlantik. Voda bi zalila približno milijon kvadratnih kilometrov zemlje in dajala bi približno 240 milijonov KS.

Za Južnoafriško unijo in Jugovzhodno Afriko pripravljajo obsežne načrte o umetnem namakanju. Ob reki Vaal so že zgradili črpalno postajo, ki namaka področje v krogu 60 km. V Afriki pa bo treba misliti tudi na manjše reke, na primer na Senegal v Francoski Zahodni Afriki in Uranije v Južnoafriški uniji. Obe reki sta večji od Rene. Na eni strani v Afriki primanjkuje vode, na drugi strani pa je je mnogo preveč. Francozi nameravajo v Sahari upostaviti nove oaze, ki bodo dobivale vodo iz bližnjega puščavskega jezera. Na področju, dolgem 600 in širokem 6 km, bodo posadili z dateljnimi palmami 200 oaz.

Okinawa - veliko letalsko oporišče

Sonce, modro morje, beli gozdovi palm, plima in oseka, večkrat tudi tropični viharji in tajfun, vasi s hišami iz bambusove in palmove slame, na obali pa ozki čolni domačinov — to je bila slika koralnega otoka Okinawa v Pacifiku, celih 1000 ali morda celo 2000 let nespremenjena, do usodnega 1. aprila 1945, ko so ameriški bombniki vrgli nanj prve bombe. Več sto bomb je do tal porušilo vasi, razcefralo cele gozdove palm in izkopalno na otoku orjaške, vulkanske žrelom podobne lijake. Nič hudega sluteči prebivalci so v mnogih primerih zgoreli v svojih hišah, če pa so se že rešili in zbežali v gozdove, so jih tam razrgale bombe. Neškodovani so ostali samo ljudje, ki jim je bila ta bomba toča namenjena: Japonci. Japonska vojska je takoj po izbruhu vojne zasedla to važno strateško oporišče.

Okinawa meri 800 kvadratnih kilometrov, ameriška vojska pa je potrebovala 82 dni, da se je na njem izkrcala. Padlo je 12.000 ameriških vojakov. Japonci so se bili umaknili v bunkerje, vsekane v skale na jugu otoka, in jih zagrizno branili. Sele po 82 dneh obrambe je zavihral nad bunkerji bela zastava.

Potem svet v Okinawi spet ni govoril. Postala je običajno opuščeno in pozabljeno bojišče,

polno zarjavelega ameriškega orožja. Za ameriške rekrute je bil ta otok nekakšna kazenska kolonija, dokler niso na Koreji počili prvi strelji. To je pomenilo dokončni preokret v zgodovini Okinawe. Iz ZDA so začeli prihajati dolgi konvoji tovornih ladij, do vrha polnih gradbenih potrebščin, strojev in gradbenih delavcev. Ameriško ministrstvo za narodno obrambo je dalo za utrdbe na tem otočku v našem denarju kakih 60 milijard. Zdaj je Okinawa največje letalsko oporišče zunaj Amerike. Letala s tega oporišča obvladajo vso obalo Vzhodne Azije. Na Okinawi je prostora za štiri ali še več eskadril najtežjih bombnikov. In vendar investirajo Američani v utrdbo tega otoka zmeraj nove milijarde. Okinawa je dolga 125, široka pa povprečno 15 km.

Ameriško ministrstvo za narodno obrambo dobro ve, zakaj žrtvuje toliko denarja. Z Okinawe dosežejo reaktivna letala ter lahki in težki bombniki vse področje od Singapura do Kamčatke in vso Kitajsko tja do Sibirije, železniško progo »Turksib« in transsibirsko železnico, industrijske kombinat v Kuznecku in Irkutsku, Mandžurijo in Sinkjang, najvažnejše rusko pristanišče na Daljnem vzhodu Vladivostok in velike sovjetske vojne ladjedelnice v Nikolajevu.

Oaza v Tunisu

PRVIČ V ŠOLO

V. Lahovič

Manica:

Strgani klobuček

Ker so bili učenci tisti dan pridni, jih učitelj povede na šolski vrt. Tam jih potem poučuje o raznem drevju, razkazuje jim cvetlice in jih posladka z jagodami. Končno jim pove še poučno povestico in navzre nekaj šaljivih ugank.

Tedaj pa se oglasi Balantov Lojzek:

»Prosim, naj še jaz povem ugankol«

»Kar povej jo,« mu prikima učitelj.

»Cujtel! prične Lojzek. »Komu pa na vrhu klobuka rastejo lasje?«

Otroci se spogledajo in ugibajo. Učitelj se pa nasmehne in potrepelje Lojzka po rami:

»No Lojzek, le kar sam nam povej, kaj bi bilo tole«

»Lojzek, kaj si storil?! Jakec ni sam kriv, da je revček. Ti ga pa javno zasmehuješ in ga spravljáš v zadrego!«

Tako ostre graje ni Lojzek od svojega dobrega učitelja še nikoli slišal.

Prebledel je in glasno zahtel. Potem pa je brez besede stekel domov.

»Kaj se ti je pa zgodilo, Lojzek, da si ves objokan?«

Lojzek zdaj znova zaihti. Med solzami hlipa iz sebe besedo za besedo. Toda pove pa vse tako, kakor je bilo v resnici. Ves skeksan pristavi, da Jakca nikakor ni mislil žaliti.

Lojzkov oče je strog, a previden mož. Oče ve, da deček ni zakrivil tega iz hudobnosti, nego iz neke nepremišljene otroške razposajenosti. Vendar mu reče:

»Lojzek, grdo si se obnašal. Ne bil bi pričakoval kaj takega od tebe.«

»O, saj mi je žal,« zastoka Lojzek.

»Ali želiš popraviti?«

Lojzek prikima.

»Torej bi bil voljan dati Jakcu kakšen svoj boljši klobuček?«

Lojzek zopet prikima.

»No prav, pa poglejva v tvojo zalogo,« pravi oče in odpre omaro. Tam izbere še čisto lep zelenkast klobuček, ga da Lojzku in veli:

»Ta klobuk takoj jutri podari Jakcu!«

Drugo jutro hiti Lojzek s klobučkom ves srečen v šolo. Najprej stopi v šolsko pisarno in tam učitelju razloži, kako je bilo doma in kako je ukrenil oče. Pri tem pokaže tudi klobuček, namenjen Jakcu.

Trenutek pozneje je že Lojzek v učilnici pred Jakcem.

Povezve pripravljeno klobuk Jakcu na glavo in pravi:

»Na, ta klobuk je zdaj tvoj. Tako želim jaz in moj oče.«

Presenečeni Jakec postane v prvem hipu ves zmeden. Nato pa neizrečeno vesel objame skesanega Lojzka.

In srečna sta oba. Jakec, ker ima tako lep klobuček, Lojzek pa, ker ga tolaži zavest, da je tako lepo popravil, kar je zagrešil v svoji nepremišljenosti.

ABECEDARJEM

Vsem po vrsti dobro srečo,
dobro srečo, dober prid,
sreče žilco kar največjo,
zraven polčji apetit,
da vam znanost šla bi v slast,
da bi zrastle vsaj za glavo,
ej, za glavo, brihtno, pravo
tetam, mamicam na čast,
to, veljá,
to naj vam zdaj šola dal

Prazne marnje zdaj pustite,
tu je šola, tu je red,
sicer se ne naučite
ni poštevanke do pet!
Torej zbogom vse igrače
in kar takih je reči,
hm, prijatelji, drugače
se lahko še pripeti,
da postanejo glavé
kakor zid in bolj trdél!

Naj vam v slast gre učenost
tinte, črk in abecede,
zraven še številik modrost
in vse skupaj naj ne zmede
vam se v drobcenih glaváh.
S tinto prstov ne mažite,
naj ne bo vas table strah
in junaško se učite,
saj veljáš
na tem svetu le, kar znaš!

Torej srečno. A ob letu
vas povabim v kresno noč,
bojda da takrat na svetu
vse ima prečudno moč,
da več zneš kot v šoli vsaki,
ker ogromno praprot ve;
če pa boste učenjaki,
pa vi mislite na mé:
častna reč, da potlej k vam
pridem se učít jaz sam!

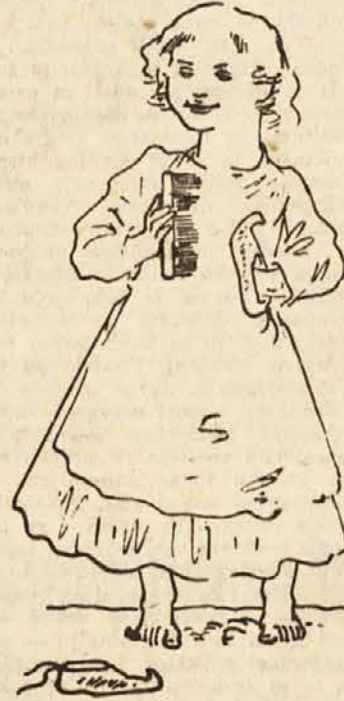
Tone Crnigoj.

Krilati opanki

Cela Brankvina se je pripravljala na semenj. Dekleta in fantje so kupovali v Valjevu novo obuvajo, eni opanke, drugi čevlje. Včasih so bili za semenj novi tudi otroci in babice. Tudi nam, majhnim gostom iz mesta, in svojim otrokom je babica obljubila, da nas bo peljala, da bomo gledali kolo in se učili plesa. Pripovedovala je, kako bomo zgodaj vstali, še pred soncem in krenili v hladu na pot. Se je obljubila, da nam bo peljala pogačo z jabolki, da bomo lahko jedli, ko bomo utrujeni od plesa. Tega smo se zelo veselili. Toda skrbelo nas je, kako bomo šli na ples s starimi čevlji, ko bo cela vas nova. Pavlu in Zori so opanki zajajali na podplatih, pri Marijinih in Gošinih so se strgale pete, Zorini in moji so bili zakrpani, enim so se potrgali jermeni, drugim so se zglodale pete. Prva se je opogumila Zora in zaprosila, naj ji kupijo novo obuvajo, ker so tudi sosodne vaške deklice dobile novo. Nato sta prišli še dve, tri, toda teta jih ni uslišala. Pred semanjim dnem nas je zbrala in dajala:

pa nòge leté,
pa nòge leté
i ti si hitrejša ko vila.

Na semenj nas je peljal ded z vozom; tja smo prišli s čevlji, zlikanimi in brez praška. Kolo so že na veliko plesali. Takoj smo stopili vanj in smo bili za-

doVOLjni s svojim poskakovanjem. Zdelo se nam je, da nam rasto krila iz peta, samo najmlajši tetin sin je bil nezadovoljen s svojim obuvanjem, ki nikakor ni hotel dobiti kril. Med plesom se je neprestano spotal in bil v napoto ostalim plesalcem okrog sebe. Slednjic ga je neko dekle prijelo pod pazduho in ga odneslo iz kola. Pustila ga je na trati in se vrnila v kolo. Začuden je mali bratec opazil, da ima dekle prašno obuvajo: najmanj tisoč praškov je bilo na njenih opankih, pa je vseeno plesala bolje ko vsi drugi. Cudil se je tudi, kako da dobri plesalci s

čistimi opanki nimajo kačil. Ves čas nam je to kazal. Toda mi smo bili starejši in smo vedeli, kaj je pomenila tetina pripovedka.

Takoj ko je bilo kolo končano, nas je prosil, naj ga peljemo k teti in že oddaleč ji je očitalo in začudeno pripovedoval:

Glej, glej to devojko
s prašnimi čevlji vrči se,
pa bolje, ej, bolje
kot druge vrči se.

Teta se je skrivnostno nasmehnila in dejala, naglašujoč vsako besedo:

Ona se je zaprašila,
ko je peš na ples prišla,
pa zato na njenih čevljih
takle prašek ne velja.
Važno je le, da od doma
s čevlji čistimi se roma,
prah, ki zbere se po poti,
pa pri plesu nič moti.

Vaške žene, ki so sedele okrog nje, so pritrjevale njenim besedam s kimanjem in pripovedovale, da bo že čez leto plesal ko kak odrasel mladenič.

Po semnju smo vsi vsak dan čistili obuvajo, dokler se ni svetilo okrogledalo, in zdelo se nam je, da je novo in da nas hoja v njem prav nič ne utruja, ko da nam za petami res plahutajo krila.

Tu imate obutev,
tu je še krtača,
vi pa glejte, da še pete
bodo svetle ko zrcalo.
In ne štedite ni malo
palcev ne dlani:
v kolu plešajo najbolje
le plesalci ti,
ki se jim obutev očiščena
blesti.

Vsak je prožen in lahak,
saj vsak prah na čevljih
je ko cent težak.

Ko smo to slišali, smo se lotili dela, ne da bi štedili moč. Kmalu so se svetili ko ogledalo naši opanki in vse na njih. Teta je zadovoljno ogledovala naše delo in da bi nam dala še več poguma, je dodala:

Čistim opankam na plesu
zrastejo krila
krog stopala, petá,

VELEDELO MOJSTRA MIHCA

Mihec je slikarjev sin. Videl je, da dela oče na platnu čudovite slike ljudi in živali in z barvami prikazuje nebo, zemljo in sploh vso naravo. Opazil je, s kakšno ljubeznijo oče slika. Ko bom velik, je pomislil mali Mihec, bom slikal samo konje.

In že se Mihec vadi, da bi narisal najlepše živali, ki se jih le more domisliti. Toda konji, ki nastajajo pod njegovim svinčnikom, sploh konjem niso podobni. Bolj so podobni nekakšnim štirinožnim nojem. Slikati res ni lahko!

Pa vendar je Mihec že močno napredoval. Če zdaj pogledaš njegove slike, koj veš, kaj pomenijo. Saj pa tudi vsak dan riše. Za to mu ne manjka ne potrpljenja ne ljubezni. A to že dosti zaleže. Čas bo opravil svoje in Mihec bo postal nemara tako velik slikar kot je njegov oče. Včeraj je na risalnem listu napravil lepo sliko. Narisal je

možakarja, ki se s palico v roki spreha kraj morja. Možakarja je kar dobro zadel, dasiravno mu roka raste iz prsi. Na suknji nosi štiri gumbce, to pa je že popolnost. Zraven njega raste drevo, v daljavi pa je videti ladjo. Kazno je, kakor da možakar jemlje ladjo v roke in ko da hoče pogoltniti drevo. To je napaka v perspektivi, toda na kaj takega naletite tudi pri najbolj slovitih mojstrih.

Danes končuje Mihec še večjo sliko. Na njej je videti ladje, vodo, ljudi in mlin na veter. Zavaljo nje sam sebe občuduje.

Toda pozabil je na mucko, ki se je pri njegovih nogah igrala s klobučkom volne. Brž ko je odšel iz sobe, je mucka skočila na mizo in s tačko prevrnila črnil-

Prazen koš in prazna miza,
prazen vsi predali —
še ne boste jih polnili,
boste prazne late brali.

nik. Črnilo se je razlilo po risalnem listu. Tako je mucka uničila veledele mojstra Mihca. Ustvarjalec se je razžalostil, vendar bo kmalu napravil novo sliko, da bi zbrisal žalitev, ki sta mu jo prizadela mucka in naključje. Tako so talenti vzvišeni nad zlo srečo.

Anatole France.

Kaj, kaj, kaj?
Eh, seveda — naš čuvaj!
Pazi, pazi se, drugače
ti pomeri kolk in hlače.

Prt, osel in palica

PRVI BRAT GRE NA POT

Nekje na deželi je živel mati s tremi sinovi. Nekega dne pravi materi najstarejši sin: »Mati, spemite mi popotnico, da si pojdem sreče iskat v svet!« Mati je spekla hlebec kruha in sin je odšel križem krašem po svetu. Med potjo je na bregu reke srečal neko starko.

»Hoj, mladenič!« ga je poklicala. »Ali me prepelješ na drugo stran reke, če ti plačam?«

»Prav rad,« je odvrnil mladenič. Sel je po čolnici in prepeljal starko na drugo stran. Za plačilo mu je dala lepo preganjen prt in rekla: »Vzemij ta prt! Kadar boš lačen ali žejan, samo reci: 'Prt, razgrni se!' in postrežen boš z vsem.«

Vendar se ni mogel premagati, da ne bi preizkusil prečudnega prta. Opoldne, ko je našel primeren kraj, se je ustavil in zaukazal:

»Prt, razgrni se!«

O, ljubi prijateljčki! Kakšne jedi! Klobasel! Kako lepo zalit piščanec z lepo rumeno zapečeno skorjico! Kakšna slastna krhka solata! In smetana! In vino! Naš junak si je vsega priročil, saj je imel želodec precejšen. Ker se je preveč najedel, se je le zložno, ne da bi hitel, podal na pot. Ustavil se je v neki gostilni, da bi se odpočil in prišel domov res šil. Preden je legel spat, je zaupal svoj dragoceni prt gostilničarju in ženi.

»Pazitale!« jima je priporočal, »nikar ne recite prtju: 'Prt, razgrni se!'«

»Kar pomirite se,« sta mu odgovorila. »Midva vedno izpolniva navodila naših gostov.«

Toda glej! Komaj je bil mladenič v sobi, že sta gostilničar in žena vzela skrbno zložen prt in mu zapovedala: »Prt, razgrni se!«

»Poglej no!« je vzkliknil mož ves presenečen, »kaj sva odkrila!«

»Da,« je odgovorila žena, »največja osla bi bila, če bi vrnila prt čemu bedaku! Saj nam ne manjka podobnih prtov. Če jih malo polikam, bodo popolnoma enaki.«

Ze je segrela likalnik in pripravila prt, ki ga bosta zamenjala.

Naslednji dan, ko je imel sin le še malo poti do doma, se je ustavil pod drevesom in hotel prt še enkrat preizkusiti. Toda zaman je govoril: »Prt, razgrni se!«

sel! Razgrni se, prt! Prt, zapovedujem ti...! Prt, prosim te... Za božjo voljo, prt... Pri vseh svetnikih, pri...! In ponavljal v sto različnih izrazih. Zamenjani prt čemu ostal zložen, kot ga je zapognil likalnik gostilničarke. Nesrečni mladenič, ki ga je neuspeh potrl, se je moral vrniti domov brez imetja.

(Se nadaljuje)

VLAK

Vlak je zapiskal. Vse je v redu. Stroj zasope in kolesa bijejo, hrumi sopara, da se cela hiša stresse.

Marko naš je strojevodja. Tanja je kurjač in meče prenog v peč, ki oša žareča iskre puha plameneče.

Ze dirja vlak po sobi. Hrope, stoka, divje puha, zdaj je v kuhinjo zavojte, kjer kosilo mama kuha.

Oj, nesrečal Vlak iztiril Marko, revček pade z vlaka. Ze v naročju svoje mame vroče solzice prelaka.

Golar Manko

KAZNOVANA PREŠERNOST

Spod vrbe na Lokvi škili modrijan-debeloglavi klin. V lepih lokih jadra tik nad njim sinjemodri kačji pastir.

»Kaj mi moreš, požrešni deluh!« Leno se voziš po šavju in tvoj življenjski prostor je omejen. Poglej mel Plavam po zraku kot orel — kralj neba. Krila me nosijo kamorkoli hočem. Če si zaželim zelenih poljan ali dišečih gozdov, samo zakrilim in že sem na kraju svojih želja. — Če se mi zahoče vrtoglavega pogleda z vrha planin, se požinem v višave in zarajam po rododendronu in narcisah.«

Loče se premika. Vodni gospodar — klin, požene trop mladeži, ki se skrije po šavju in blatu, da se voda v hipu skali. — Kot strela plane iz vodnega zelenja zajetna ščuka in hlastne po neprevidni belici.

»No — za silo bo želé reče klin.«

»Ti pa dragi kačji pastirček, tvoje besedičenje je mahedravo, kot tvoj polet. Tvoj element je zrak, moj voda. Ali ne veš, da

je prišlo vse življenje iz vode. Razvoj vseh živečih bitij poteka iz morja. Dvonožci, štirinožci in ptice so se razvili v teku milijonov let iz praživali, ki so bili prvotni morskimi prebivalci. Tvoje zračno kraljestvo ni nič slavnjše kot moj vodni dom. Tudi v mokrem svetu je dovolj prostora, lepote in zanimivosti, krasnih travnikov, čudovitih cvetov in planin. Plavam in počivam, ne da bi se kam oprl, kar ti ne zmoreš. Sem pa tja pa skočim za zabavo iz vode takole...«

In vitko telesce sinjemodrega krasotca se je streslo v smrtnem krču. Lepa zlata krila so se zdrobila v širokih ustih modrijana...

Zlata Kolarič — Kišur:
MOJ VRANEC

Sestra, glej, kako moj oranec silno dirja, ej, tekmuje z antjonom, ki se kroži čez osemirja!

Pa mu treba ni bencina, ne sená ne slame, tudi brez tega ti skoči preko vsake jame.

In ker trebuh mu je prazen,
brez pijače, jela,
z jezdecem drvi in dirja
hitro kakor strela!

Le z nogó ga malo stisnem,
uzde se nategnem,
pa takoj lepo uboga,
biča rabiti ne utegnem.

Pa kaj štel bi vse vrlinel!
Ne da lažem se in hvalim,
mirne duše samo tole
vsem po vrsti lahko pravim:

»Ej, nikoli ne zamenjal
svojega bi vranca
niti ne za Kraljeviča Marka
slavnega konjiča Sarcal!«

Prev. T. P.

TURNIR KANDIDATOV ZA SVETOVNO PRVENSTVO

PO III. IN PRED IV. KOLOM ZVEZNE LIGE

DANES Gligorič: Stahberg

Turnir pred »selitivjo« v Zürich — Naš velemejster v sredini lestvice

V Schaffhausenu je danes na vrsti VIII. kolo turnirja kandidatorov, ki je hkrati tudi zadnje v tem mestu. V nedeljo dopoldne bodo tekmovalci odpotovali v Zürich, kjer bodo istega dne zvečer odigrali IX. kolo.

Ze lahko rečemo, da je prva četrtina turnirja zaključena, ker večina udeležencev še ni imela prostega dne in je odigrala vseh sedem partij. Mogoče so nezadovoljni s svojimi uspehi, zlasti tisti, ki niso dosegli 50% in ki so v spodnjem delu lestvice. Ko so sovjetskega delegata na kongresu FIDE Ragozina vprašali, kdo bo na turnirju prvi, je brez oklevanja odgovoril: »Petrosjan! Toda tisti Petrosjan, o zdej, na predzadnjem mestu. Glavna skrb Kotova, ki je tako premočno osvojil prvo mesto na lanskem mednarodnem turnirju, pa je, da ne bi bil zadnji!

Stanje pred VIII. kolo: 1.—2. Reshevsky in Smislov 5, 3. Keres 4,5, 4. Najdorf 4, 5. Boleslavski 3,5, 6.—7. Bronstein in dr. Euwe 3,5, 8.—9. Gligorič in Tajmanov 3 (1), 10.—11. Averbah in Szabo 3, 12. Stahberg 2,5, 13.—14. Geller in Petrosjan 2, 15. Kotov 1,5 točke.

USPEHI RESHEVSKEGA IN SMISLOVA

Na vrhu lestvice sta Reshevsky in Smislov. Vsak je po tri partije dobil in štiri remiziral. Na sta igralca, ki se razlikujeta po slogu, sta pa enako vztrajna in iznajdljiva v kritičnih položajih. Oba sta turnir začela zelo oprezno. Reshevsky je prve tri partije remiziral, Smislov pa dve. Potem so se

samo ena zmaga kažejo, da Bronstein ni več v nekdanji formi. Bivši svetovni prvak dr. Euwe je turnir odlično začel, vendar ga je nezadovoljni poraz proti Smislovu precej potrl.

GLIGORIČ NE IZBRABLJA BOLJSIH POLOZAJEV

Prilagodnja kola bodo pokazala, v kakšni formi je dejansko naš velemejster Gligorič. Izmed šestih partij je eno dobil, štiri remiziral in eno izgubil.

Švedski velemejster Stahberg je današnji nasprotnik velemejstra Gligoriča

V otvoritveni partiji je pokazal močnejši od svojih dosedanjih nasprotnikov in je z boljimi položaji zadel srednjo igro. Očitno je, da ni uresničil svojih predpostavk. Tako je proti Tajmanovu Petrosjan in dr. Euweju samo remiziral, medtem ko je proti Szabou tudi izgubil. Zdi se, da je Gligorič mnogo proučeval otvoritve, ni pa posvetil dovolj pozornosti strategiji srednje igre. Iz zgodovine saba je znano, da so slavni velemejstri storili vse, da bi se znebili svojih pomanjklivosti. Aljechin je okleval, da bi igral s Capablancami, dokler ni dosegel potrebne tehnike glede prehoda iz srednje igre v končnico. Gligorič spada med najmlajše mojstre na svetu in če ni dosegel vrhunca. Boj z najboljšimi velemejstri bodo omogočili, da se bo rešil svojih slabosti. Razen tega se mu ne bo več pripetilo, da bi potove zmagal izpustil iz rok, kot na pr. lani na olimpiadi v Helsinkih, ko je Reshevskemu in Keresu omogočil, da sta iz izgubljenih položajev rešila remi. Capablancina in Aljechin sta, ko sta bila v najboljši formi, imela tako izredno igralno tehniko, da sta tudi najmanjšo prednost spremenila v zmago.

Gligorič je 1949 v dvoboju premagal Stahberga s 6,5:5,5, premagal pa je tudi na Stauntonovem turnirju 1951, medtem ko je bil lani na mednarodnem turnirju v I. kolu poražen, čeprav je imel v končnici velike možnosti za doseglo remija. V današnji partiji proti Stahbergu je Gligorič nedvomno favorit. Za tem bode Gligoričev partnerji sovjetski velemejstri Boleslavski, Kotov, Geller, Smislov in Keres.

PARTIJE VIII. KOLA

Drevo iz VIII. kolu na vrsti tlele dvoboji: Gligorič—Stahberg, Tajmanov—dr. Euwe, Najdorf—Szabo, Petrosjan—Averbah, Bronstein—Boleslavski, Reshevsky—Kotov in Keres—Geller, Smislov je prost.

vrstile njune zmage. V treh dvo bojih s sovjetskimi velemejstri (Petrosjanom, Averbahom in Boleslavskim) je Reshevsky remiziral. Zanimivo je, da Boleslavski v partiji VII. kola ni skušal napasti, čeprav je dosegel malo boljše položaje. Morda se je zbal protinapada Resheva, morda pa gre tudi za rusko taktiko, kateri naj bi proti ameriški velemejstru vsi remizirali, da bi mu tako zmanjšali možnosti za doseglo prvega mesta. Kakšno taktiko bo Smislov izbral proti Reshevskemu, ni pokazalo X. kolo, ko se bosta srečala.

KERES OGROZA VOLEDCE

Keres je po porazu v II. kolu na lestvici naglo napredoval in se močno približal velemejstrom, ki vodijo. Zdi se, da to potrjuje napovedi, češ da bo Estonec v borbi za prvo mesto odigral veliko vlogo. Nedvomno je tudi Najdorf zadovoljen z vsim redom, ki je poleg Reshevskega in Smislova edini za nepremagani udeleženec turnirja. Keresu, ki ga štejejo med favorite, je v VI. kolu Keres zadel hud udarec. Bronstein, ki je pred dvema letoma igral dvo boju za svetovno prvenstvo, ni imel mnogo možnosti, da bi se znova boril z Botvinnikom za naslov svetovnega prvaka. Pet remijev, en poraz in

Jutri otvorite nove plezalne poti

Jubilejno planinsko leto se nagiba h kraju. Vsi planinci so lahko zadovoljni z velikimi doseženimi uspehi, ki so jih dosegla posamezna planinska društva. Med njimi so bila prav gotovo najbolj delavna jubilejna planinska društva, ki so pridriela slavnostne razstave, jubilejne tabore in tečaje za vzgojo mladih planincev in alpinistov.

Razen teh kulturnih prireditelj je bilo v letošnjem letu doseženih v slovenskem planinstvu tudi veliko nad vse pomembnih delovnih zmag in uspehov. Skoraj vsako nedeljo so posamezna planinska društva vabila planince na otvoritve nove planinske postojanke. Letos je bilo zgrajenih ali obnovenih in razširjenih 30 planinskih postojank.

Kot so bili delavnostni gradbeni delci, prav tako so bili delavnostni in neumorni tudi markacisti. Obnovili, popravili in na novo zavarovali so

Atletska reprezentanca za dvo boj s Finsko

Naša atletska reprezentanca se bo 19. in 20. septembra pomerila z najboljšimi finskimi atleti. Za ta dvo boji je zvezni kapetan predlagal naslednjo reprezentanco: 100 m: Jovančič, Peceji, 200 m: Peceji, Jovančič, 400 m in 4×400 m: Sabolović, Grujić, Tomasić, Hočevar, Stanković in Miladinović, 800 m: Hočevar, Mugoša, 1500 m: Mugoša, Kristić, 5000 m: Čeraj, Ilić, 10.000 m: Mihalić, Jovančič, 110 m ovire: Loriger, Zupanić, 400 m ovire: Radičević, Čipčič, 4×100 m: Jovančič, Madjarović, Benjak, Peceji, viliha: Dimitrijević, Marjanović, daljina: Radovanović, Pokorn, troskok: Radovanović, Milovanović, palica: Milakov, Roca, krogla: Sarčević, Jelisijević, disk: Krivokapić, Miler, Kraljić, kopje: Dangubić, Vujčić, kladivo: Gubičan, Keres.

NAMIZNI TENIS Dvo boj mladincev Hrvaške in Zah. Nemčije

Danes bo v Zagrebu dvo boj mladinskih namiznoteniskih reprezentanc

Zahodne Nemčije in Hrvaške. V ekipi Zahodne Nemčije bodo nastopili Frandsdorfer, Terber, Regel in Wind, v reprezentanci Hrvaške pa Barlović, Hudec in Franjič.

JUGOSLAVLA: JAPONSKA 3:1 (2:1)

V četrtek zvečer je bila odigrana nogometna tekma študentskih reprezentanc Jugoslavije in Japonske. Zmagali so naši študentje 3:1 (2:1). Gole so dosegli Zupac v 3., Stanković v 44 in Antić v 54. minuti za Jugoslavijo, za Japonsko pa Kimura v 39. minuti.

Sofija — V odlični tekmi za svetovno prvenstvo je v Sofiji CSR premagala Bolgarijo z 2:1 (2:0)

ATLETIKA Zah. Nemčija: Grčija 117:71

Atletski dvo boj med Zahodno Nemčijo in Grčijo, ki je bil 9. in 10. septembra v Atenah, se je končal z zmago Nemčije 117:71. Izmed 20 disciplin so zmagali nemški atleti v 19. Grki pa samo v teku na 110 m ovire.

Evropsko atletsko prvenstvo

V Bernu bo od 25. do 29. avgusta 1954 evropsko atletsko prvenstvo. Dosele je za to veliko mednarodno tekmovalje prijavilo 20 držav z okrog 700 atletih. Največ jih je prijavila Zahodna Nemčija — 120, dalje CSR in Francija 60, Italija 40, Jugoslavija in Švedska 50, Poljska 40, Avstrija in Madžarska 30, Nizozemska 26, Norveška 25, Belgija 24, Posarje, Španija in Turčija 20 itd.

Uspeh Mornarjevega mladinskega osmerca

Spill — V soboto in nedeljo je bil na jezeru Como v Italiji tradicionalna mednarodna veslaška regata, na kateri so nastopili tudi beograjski in splitski veslači. Osmerec Mornarja je dosegel dvojno zmago, ker so namreč nastopili junorji in seniorji ter je prispejal na cilj prvi pred seniorskimi osmerci Italije, Belgije, Nemčije in Avstrije.

Ta teden je podooben angleškemu: v sedmih dneh bo 20 tekem. Dvajset težavnih prvenstvenih tekem, v katerih se točke osvajajo le z največjimi napori. Premora ni več. Boji so vedno hujši.

III. kolo zvezne lige se je razlikovalo od prvih dveh po tem, ker ni prineslo nobenega presenečenja. Ker smo se nanje navadili, se nam je zdelo skorajda nenavadno... Zmagali so favoriti. Prikazali so nekaj boljše nogomet, vendar je večina moštev igrala slabo.

Zdaj sta najbolje uspela Hajduk in Dinamo, ki sta osvojila vse točke. Za njima pridejo Vojvodina, Crvena zvezda in Proleter, ki niso izgubili še nobene tekme.

Med novimi liguši sta najbolje startala Radnički in Proleter. Prvi je klonil šele v III. kolu, in sicer z minimalnim rezultatom, Proleter pa je tudi tretjo tekmo igral neodločeno. Najslabši je Radnički. Ne smemo pa pozabiti, da je tudi Velež lani slabo začel, da pa se je med prvenstvom precej naučil in se razvil v dobro moštvo. Morda se bo tudi Rabotničkemu kaj podobnega pripetilo...

ZUMBAR, BRANISAVLJEVIĆ IN VASIĆ KAZNOVAN

Na žalost se je lista grobih in nediscipliniranih igralcev po III. kolu povečala. Zumberku (Odrad), ki je bil kaznovan z mesecem dni, in Branisavljeviću (Spartak) ter Vasiću (Vojvodina), ki sta kaznovana po 15 dni, se je priključil tudi branilec Sarajeva Biogradlić, ki je okrofulat igralca Radničkega, Djordjevića. Njegovo ravnanje je nešportno in ga je treba strogo kaznovati, vendar je obsojanja

SEDGMAN ALI SEGURA?

Sedgman in Segura bosta v ponedeljek prispejala iz Zürichja z letalom v Beograd. Njuna partnerja na beograjskem turnirju bosta nemška profesionalca Pochmann in Probst, ki sta na prvenstvu profesionalnih igralcev v Scarboroughu premagala v četrtinfinalu par Mohamed-Sigura.

V središču pozornosti je vsekar tekmovalje med Sedgmanom in Seguro. Segura je trenutno v boljši formi. V finalu svetovnega prvenstva v Scarboroughu je premagal Sedgmana, pa tudi kasneje je na vseh nastopih na turneji po Italiji Segura zmagal.

Zato bo imel Sedgman v Beogradu prilichnost za povrniti. Ali bo v tem uspel, je težavno napovedati.

ZVEZNA BOKSARSKA LIGA I. kolo jesenskega dela prvenstva

Danes in jutri bodo prvi dvo boji jesenskega dela zvezne bokarske lige. V I. kolu se bosta pomerila danes v Beogradu Partizan: Lokomotiva, 13. sept. pa v Zagrebu in Novem Sadu Metalac: Spartak oziroma Vojvodina: Radnički. Tekmovanja jesenskega dela prvenstva se bodo zaključila 3. oktobra.

V prvem delu prvenstva so imeli največ uspehov boksarji Partizana, ki so z 12 točkami v sedmih tekmah zmagali prvo mesto in so njihove možnosti za osvojitve prvenstva največje. Metalac, Radnički in Crvena zvezda so na 2., 3. in 4. mestu z istim številom točk, toda z različno točkovno razliko. Radnički ima točko manj od drugih, ker še ni imel dvo boja z zemunskim Jedinostvom. V spodnjem delu lestvice je na čelu Vojvodina pred Lokomotivo, Spartak in Jedinostvo pa delita zadnji mesti. Favorita I. kola jesenskega dela prvenstva sta Partizan in Metalac, medtem ko ni znano, kakšen bo izid dvo boja v Novem Sadu. V prvem dvo boju sta si Radnički in Vojvodina razdelila točki (10:10), Partizan je v spomladanskem delu premagal Lokomotivo z 12:8. Metalac je v Subotici izgubil proti Spartaku z 9:11.

VELIKE MOTORNE DIRKE V BEOGRADU

V okviru jugoslovenskega prvenstva v avtomobilizmu in motociklizmu bo v Beogradu 19. in 20. septembra veliko mednarodno tekmovalje. Razen naših vozačev, ki bodo tekmovali za naslov državnega prvaka, bodo nastopili tudi motociklisti iz Avstrije, Francije, Anglije, Švice in Trsta. Doslej je iz tuje prišlo že mnogo prijav. Med prijavitelji vozači je tudi bivši svetovni prvak Nello Paganì (Italija).

Farnborough — Na lovcu »Hawker« z reaktivnim pogonom je dosegel Anglez Neville Duke nov svetovni rekord v hitrosti, ki je doslej pripadal italjalu znakme »Sbarze«. Duke je dosegel rekord v vodornem letu ob otvoritvi angleške letalske razstave. Dosegel je hitrost 1170,973 km na uro.

Biogradlić nosilec liste grobih igralcev — Slabi sodniki — Zanimive borbe v IV. kolu — V nedeljo se bodo začela tekmovalja v II. zvezni ligi

Je v dobri formi in če bo njegov napad odločnejši, bo Lokomotiva težko osvojila točki, čeprav igra na svojem igrišču.

Proleter igra spet doma. Prvikrat se bo pomeril s Sarajevčan. Na dosedanjih tekmah je pokazal, da se zna na svojem igrišču boriti. Verjetno bo tudi po tem kolu ostal neporažen.

Skoplje bo torišče borbe domačih moštev Vardarja in Rabotničkega, ki se bosta prvikrat pomerila kot člana I. lige. Če ne bo presenečenj, se bo skopljski derby zaključil z zmago bolj izkušenih igralcev Vardarja.

START KLUBOV DRUGE LIGE

V nedeljo se bodo začele borbe tudi v II. ligi. Po kvalifikacijskih tekmah so moštva II. lige počivala, potem pa so se pripravljala za prvenstvo. Njihove forme ne poznamo. Zato ne moremo napovedati, kakšen bo start.

Vendar lahko rečemo, da se bodo tudi tu bili hudi boji, saj bosta dve prvoplasirani moštvi (modne leto nastopali v I. ligi. To pa je smoter, za katerega se bo vsako moštvo na vso moč borilo.

Po vrednosti in izkušnjah sodčimata največ možnosti za doseglo prvega mesta janska ligaša Velež in Zagreb. Vendar ju bodo Mačva, Napredak, Budućnost in druga moštva resno ogrožala. Sila so precej izenačeni. V II. kolu bosta igrala v Mostaru Velež: Napredak, v Titogradu Budućnost: Branik, in Sarajevu Zelenik: Sibenik, in Banja Luki Borac: Zagreb in v Sabcu Močva: Lovćen.

V nedeljo, 13. septembra, ob 10 urih bo na igrišču »Graficarja« ob Linhartovi cesti prvenstvena tekma Papirničar: Graficar.

V IV. KOLU BODO NAJZANIMIVEJŠE TEKME V BEOGRADU IN NOVEM SADU

V novem kolu, ki bo v nedeljo, bodo tri zelo zanimive tekme: v Beogradu in Novem Sadu, v prvi tekmi v Beogradu se bosta pomerila Radnički in Dinamo. Zagrebški moštvi so kot kaže v dobri formi, kar so potrdili tudi na tekmi proti Partizanu. Dinamo je favorit, vendar bo Radnički zanj trd oreh...

Crvena zvezda je preteklo sredo zabeležila prvo zmago, vendar ni zadovoljila. Njen napad resno šepa, zelo lahko pušča idealne možnosti, da v Novem Sadu čaka Crveno zvezdo resna naloga, ker je Vojvodina v zelo dobri formi. Rajkov in njegovi tovariši pa ne bodo okievali s streljanjem, kot so to počeli napadalcji Spartaka. Vojvodina bo nastopila brez Vasića, ki je kaznovan.

Kolesarske dirke okoli Tabora

Danes in jutri bodo v Ljubljani zanimive ulične kolesarske dirke. Prilike, KK Zeleničarju so se že prijavili skoraj vsi domači udeleženci dirke »Po Hrvatski in Sloveniji«. Med drugimi bodo tekmovali tudi Della Santa, Apollonio, Petrović, Ročić, Zorič, Vidali in drugi.

Danes ob 16. uri se bodo kolesarji pomerili po ulicah okrog Tabora. Prevozili bodo 30 krogov. Krog meri 900 m. Vsač peti krog bo cilj, ki se tokuje. Prvi tekmovalce dobi 5 točk, drugi 4, tretji 3, četrti 2, peti pa 1 točko. Zadnji cilj se bo točkoval dvojno. Tekmovalce, ki si bo na vseh ciljnih nabral največ točk, bo zmagovalc dirke. Jutri pa bo dirka na tradicionalni podutski prog. Start bo ob 9. uri pred domom Ilirije v Zg. Siskli.

KOSARKA Crvena zvezda: ASK 54:41

Ljubljana, 11. septembra. Crvena zvezda: Bjelečević 11, Curčić 16, Popović 9, Godić 8, Andrijašević 4 in avasović 6. ASK: Miller 15, Kristančić 4, Serbec 8, Škerjanec 11, Fugina 5.

Da je bila današnja tekma za državno prvenstvo izenačena, nam najbolj dokazuje to, da je sedemkratni državni prvak več mislil pred koncem začel zavlačevati igro in čuvati rezultat. Končni rezultat je posledica številnih osebnih napak, ki so jih domači zagrešili, da bi prišli do žoge. Crvena zvezda je bila tehnično mnogo boljša, hitrejša in polju in točnejša pri streljanju v koš. Moker teren, žoga in deljki sta ovirali normalen razvoj in potek igre. Na tej tekmi smo opazili različno v sojenju med zbornico in vodno skupino, zaradi česar so bili domači dostikrat okodovani. Slabo sta sodila Petrović in Kavčić.

PARTIZAN (Medvode): PARTIZAN (Kranj) 39:35

Kranj, 11. septembra. — V slovenski kosarski ligi sta se danes pomerila Partizan iz Medvode in Partizan iz Kranja. Zasluzeno so zmagali gostje z rezultatom 39:35 (18:14).

Za 100 dinarjev, kolikor stane srečka JUGOSLOVANSKE LOTERIJE, lahko zadenete 1.000.000 din!

Zatemnitev v GRETLEYJU

Roman o nacističnem vohunstvu v Angliji med drugo svetovno vojno.

Bilo je tudi malo snega, toda videti je bil črn. V zraku sem čutil, da bo začelo znova snežiti. Zrak je bil vlažen in mrzel. Dvakrat sem začel v slepo ulico, dokler me ni končno policaj napotil na pravo pot.

Vojna ni bila padla name, ko da se je podrli stolp. Nekdo je v meni — ne Hemphrey Neyland in strahu za svojo kožo niti noben pripadnik britanskega plemena, v skrbeh za svoje imetje — je zatrepal in zajavkal, ko je zagledal pred seboj velikanski vodnjak, ki se je širil in ki so vanj padali moški, ženske, hiše, cela mesta. To je bil privid zmagovitega zla. Ko da nekdo izpod vesoljstva vleče vrvi, h katerim smo vsi privezani, mi pa smo zdaj najprej zaplesali, potem pa strmoglavili in vse se je zrušilo na nas. Nacisti ne vlečejo teh vrvi — sovrážim te gangsterje, ne bom pa trdil, da so stokrat večji od svoje prave velikosti — nacisti so bili samo prvi h vrtem privezani. Nacisti nas lahko pahnejo v ta široki vodnjak, v to zakajeno brezno, segajoče globoko do pekla, toda ustvarili ga niso. Morda smo ga ustvarili vsi skupaj, morda pa so ga ustvarile neznane gigantske sile teme. Naj bo že kakorkoli, jaz sem čutil, da stojim prav na robu tega brezna. Ves Gretley je na robu tega brezna. Nekateri njegovi prebivalci — tudi tisti, ki sem se vanj zaletel na vogalu, bi utegnili biti med njimi — pa si na vso moč prizadevajo, da bi nas pahnili v to brezno.

Hotel »Pri jagnjetu in ražnju« priporočata Avtoklub in Društvo avtomobilistov in upam, da nihče drug. Toda hotel je bil poln in ženska v sprejemni pisarni mi je rekla, da lahko ostanem v sobi samo dve noči. Ko sem zagledal sobo, mrzlo in prenatrpano, sem pomislil, da bo preveč, tudi če ostanem v njej le dve noči.

Moral sem tudi nekaj prigrizniti. Prišel sem bil še o pravem času, da sem z zadnjo skupino gostov dobil večerjo. Za večerjo smo imeli juho z rezanci, kuhane riže s makaroni, zeleno in krompir, na koncu pa smo dobili še puding iz testa. Nikar ne mislite, da se puntam proti vojnim obrokom. Ne, marveč mislim, da hrana »Pri jagnjetu in ražnju« niti v mirnem času ni bila mnogo boljša. Stvar je v tem, da je lastnik hotela, major Brember, upokojeni policist iz Penanga, prišel sem in odprl hotel ne zato, da bi v njem hranil druge ljudi, marveč samo zato, da bi hotel hranil njega. Videl sem njega in njegovo ženo, naškroba in dostojanstvena, kako mirno sedita v jedilnici, ko da sta v svoji vilji kje daleč v zaledju, namesto da bi stala v kuhinji z zavihanimi rokavi in ku-

hala večerjo za svoje goste. Pravzaprav nimam nič proti raznim majorjem Bremberom, živčim na tem našem otoku. Toda kratko malo mi niso pri srcu in rad bi, da bi vsaj hotelov ne imeli.

Po večerji sem odšel v hotelski bar, ki so ga zaradi pomanjkanja pljače odprli šele ob osmih, zdaj pa je bil že poln. V njem ni bilo whiskeyja in ljudje so pili portsko, gin in pivo. Med gosti je bilo nekaj pilotov in raznih drugih oficirjev z deklinami, večidel po štirje pri eni mizi, nekaj mirnih srednjeveških meščanov, prežekujočih nad svojim pivom, v kotu bera, popolnoma ločeno od drugih, pa je sedela družba, o kateri sem takoj sodil, da gre za redne obiskovalce, za nekakšne stalne goste.

Približal sem se s svojo čašo piva tej družbi, se utaboril v njeni bližini in jel opazovati njene člane. Dva sta bila oficirja, tretji med njimi, zavaljen kapetan, pa ga je očitno že imel pod kapo. V njihovi družbi je sedel tudi prileten možič v civilu. Imel je visok, piščec glas in smejal se je ko dekle. Kazno je bilo, da v glavnem on družbo zabava.

Ena izmed žensk je bila debela in neumna in videti je bilo, da je zbegana. Druga je bila mlajša, bolj elegantna in povsem prikupne zunanjosti. Imela je grd, zavihan nos in debele ustnice, ki so bile celo, če ni govorila ali se smejala, na pol odprte, pripravljene vsak čisto počiti. Za trdno se mi je zdelo, da sem jo nekje že videl, toda v čisto drugačnih razmerah; nikakor pa se nisem mogel spomniti, kje bi to moglo biti. To me je jezilo in zato sem jo kar naprej opazoval. Opazila je moje poglede in zdelo se mi je, da je v njenih drznih očeh za hip, preden se je obrnila proč in se znova zasmejala, zadrgelata vznemirjenost. Zavaljeni kapetan je opazil, da je gledam, in to mu ni bilo prijetno.

V začetku se je pogovor sukal okrog nekake sestanka, ki sta se ga udeležila tudi en ali dva člana iz te družbe, zlasti brhko živahno dekle, in sicer v nekem lokalni, ki se je imenoval »Trefova dama«, najbrž v nekakšni občestni krčmi. Zbijali so šale na račun raznih pijanih ljudi ali ljubavnih zgodb, kakor je pač navada. Omenjali so tudi neko gospo Jesmond, ki kolikor sem razumel, »mora človeka očarati in ki je zelo elegantna in nekam skrivnostna žena. Seveda sem takoj pomislil, da si moram ime te gospe Jesmond zapomniti.

DANES IN JUTRI

Obiščite razstavo »Cvetje v jeseni« v Tivoliskem gradu v soboto, 12. in v nedeljo, 13. septembra od 8. do 19. ure.

GLEDALIŠČA

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaja

Sobota, 12. sept. ob 20: V. Ocvirk: »Ko bi padli oživilci«. Premiera. — Kratka predstava. Izven.
Nedelja, 13. sept. ob 20: V. Ocvirk: »Ko bi padli oživilci«. Izv. Repriza. Danes zvečer ob 20. uri bo kratka predstava drame »Ko bi padli oživilci« v režiji gosta Staneta Severja.

KINO

KINO UNION: Ameriški barvni film »Kapitan Horatio«. Brez tednika. — Predstava ob 18. in 20.

KINO KOMUNA: Švedski film »Gospodična Julija«. Tednik. Predstava ob 18. in 20.

KINO SLOGA: Franc.-Italij. film »Tri prepovedane zgodbe«. Brez tednika. Predstava ob 18. in 20.

KINO SOČA: Japonski film »V gozdu«. Tednik. Predstava ob 18. in 20. — Predprodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 10. do 11. ter od 15. ure dalje.

LETNI KINO TIVOLI: Italijanski film »Noriče v operi«. Tednik. Predstava ob 20. uri.

LETNI KINO BEŽIGRAD: Amer. film »Sunset Boulevard«. Tednik. Predstava ob 20. uri. — Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih eno uro pred pričetkom predstave.

KINO ŠIŠKA: Ameriški film »Carrie«. Brez tednika. Predstava ob 18 in 20.15.

KINO TRIGLAV: Amer. barvni film »Veliki Caruso«. Tednik. Predstava ob 18 in 20. — Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 17. dalje.

CELJE UNION: Ameriški barvni film »Onstran Missourija«.

CELJE DOM in LETNI: Angleški film »Izobčenec z otokov«.

BLED: Ameriški film »Cantiflas mušketir«.

KAMNIK: Amer. barvni film »Knjiga o džungli«.

ZADOBROVA: Angleški film »Dolina orlova«.

VEVČE: Jugoslov. film »V viharju«.

DOMŽALE: Francoski film »Mesečnik Bonifacija«.

JESENICE LETNI: Jugoslovanski film »Vsi na morje«. FLAVZ: Amer. film »Intermezzo«.

KOROŠKA BELA: Nemški film »Poročna noč v rajju«.

KRANJ STORŽIČ: Italijanska barvna risanka »Bagdadski rožar«. — PARTIZAN: Amer. film »Kraljevi brivci«. — SVOBODA: Avstrijski film »Dvorni svetnik Geiger«.

RADIO

Dnevni spored za soboto, 12. sept.:

5.00—7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci — vmes ob 5.10—5.20 Jutranja telovadba — 5.30—5.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska — 6.00—6.10 Jutranja telovadba — 6.30—6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda — 6.40—7.00 Kam bomo šli na izlet? (vmes pester glasbeni spored) — 7.00—7.05 Radijski koledar — 12.00 Slovenska lažja orke-

stralna glasba — 12.30 Napoved časa, poročila in pregled dnevnega sporeda — 12.45 Zabavna glasba, vmes objave — 13.00 Kulturni pregled — 13.10 Od melodije do melodije — 14.00 Hrvatska narodna glasba (prenos iz Zagreba) — 14.30 Radijske reklame — 14.40 Baletna glasba — 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.10—15.30 Zabavna glasba, vmes objave — 18.00 Koncertni valčki — 18.20 Za pionirje: Končeva - Jobst: Prelepa gorska Nageljroža (ponovitev) — izvajajo pionirji nižje gimnazije Ziri — 18.40 Umetne narodne pesmi poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Skoberneča — 19.00 Radijske reklame — 19.30 Zabavna glasba, vmes objave — 19.50 Radijski dnevnik — 20.00 Napoved časa, poročila — 22.15 Kaj bo prihodnji teden na sporedu? — 22.20 Glasbena medigra — 22.30—23.00 Oddaja za naše izseljence na valu 327,1 m — 23.00—24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna v soboto, 12. septembra: »Melje«, Trg armade 3.

KINO

PARTIZAN: Angleški film »Dolgo je pomnil«.

UDARNIK: Ameriški film »Nevidni človek«.

POBREŽJE: Ameriški film »Iz tisoč in ene noči« (barvni).

STUDENCI: Ameriški film »Draga Ruth«.

MESTNI KINO MURSKA SOBOTA: Ameriška komedija »Čez noč rojena«.

RADIO MARIBOR

12.00—15.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 17.00—17.30 Zavrtimo se! — 17.30—17.40 Poslušajmo domačo poročila — 17.40—18.00 Zabavna glasba — vmes objave in oglasi — 18.00—22.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 22.30—23.00 Pol ure zabavne glasbe — 23.00 Prenos sporeda Radia Jugoslavija.

Vse naročnike prosimo, da poravnajo naročnino vsaj do 15. v mesecu za tekoči mesec, ker so v tem primeru zavarovani za slučaj smrti za 40.000 din in za slučaj trajne invalidnosti pa za 80.000 din.

DROBNI OGLASI

MOJSTRA ZA OKROGLE PLETILNE STROJE, prvovrstnega, z večletno prakso, sprejme tovarna trikotarje v Omišju pri Splitu. — Ponudbe pošljite: Tvojnica trikotarje, Omiš. SPREJMEMO takoj v službo: mojstra karoserijista z večletno prakso ali pomočnika avtomobilarja in avtomobilarja, vse z večletno prakso. Interesenti morajo imeti tudi potrebno moralno in politično kvalifikacijo. Plača po dogovoru, oziroma po tarifnem pravilniku. — Invalidsko podjetje »Kolarstvo«, karoserija, mizarstvo, Maribor, Tržaška c. 6. M 111 OPTIKA MOSTAR sprejme optike s takojšnjim nastopom. Plača po tarifnem pravilniku. 3831 PRODAJAM dresirano psico, dveletno nemško ovčarico. Jesenice, Javoriška pot 1. 807

NAPRODAJ ALI V ZAMENJAVO za gosencičar »Fiat« je tritonski tovorni avto znamke »Chevrolet« v odličnem stanju. KJZ Dobrovo, Brda, okraj Gorica. Cena po dogovoru. 806

Člani sindikalne podružnice in člani Zveze komunistov pri Mestnem ljudskem odboru v Celju sporočamo, da je zaradi tragične nesreče dne 10. sept. 1953 izgubila svoje mlado življenje naša tovarišica

Hrastnik Ivanka

Dobro in predano tovarišico bomo ohranili v lepem spominu.

1953

KAVARNA »KONTINENTAL« RIJEKA — SUŠAK

POTREBUJE

DOBRO GLASBO

PONUDBE POŠLJITE TAKOJ NA UPRAVO PODJETJA

1965

PROIZVAJA:

Gumeno tehnično robo — gumirano blago za dežne plašče — zaščitne obleke za rudarje, ribiče in dr. — Navadne cevi z in brez tesnilnih vložkov — Visokotlačne armirane fleksibilne cevi — Pnevmatika za kolesa in automobile — Transportne trakove — Gumene plošče za pod — Gumene galanterijske in sanitarne izdelke — Gumene športne artikle — Šolske in pisarniške gumene predmete ter gobasto gume — Gumene prevleke valjev in koles

OBIŠČITE NAŠO IZLOŽBO NA ZAGREBSKEM VELESEJMU V PAVILJONU R-II-253 IN NAŠO NOVODPRTO PRODAJALNO V ZAGREBU, GAJEVA ULICA 2b

MARIJAN BADEL ZAGREB

Veliko znižanje cen

Obiščite nas na ZAGREBSKEM VELESEJMU v našem razstavnem prostoru v PAVILJONU »R« : I. NADSTROPJE

BADEL BADEL BADEL

Tovarna likerjev in rafinerija, Zagreb — Vlaška 116

1979

KAVARNA »KONTINENTAL« RIJEKA — SUŠAK

POTREBUJE

DOBRO GLASBO

PONUDBE POŠLJITE TAKOJ NA UPRAVO PODJETJA

1965

PROIZVAJA:

Gumeno tehnično robo — gumirano blago za dežne plašče — zaščitne obleke za rudarje, ribiče in dr. — Navadne cevi z in brez tesnilnih vložkov — Visokotlačne armirane fleksibilne cevi — Pnevmatika za kolesa in automobile — Transportne trakove — Gumene plošče za pod — Gumene galanterijske in sanitarne izdelke — Gumene športne artikle — Šolske in pisarniške gumene predmete ter gobasto gume — Gumene prevleke valjev in koles

OBIŠČITE NAŠO IZLOŽBO NA ZAGREBSKEM VELESEJMU V PAVILJONU R-II-253 IN NAŠO NOVODPRTO PRODAJALNO V ZAGREBU, GAJEVA ULICA 2b

MARIJAN BADEL ZAGREB

Veliko znižanje cen

Obiščite nas na ZAGREBSKEM VELESEJMU v našem razstavnem prostoru v PAVILJONU »R« : I. NADSTROPJE

BADEL BADEL BADEL

Tovarna likerjev in rafinerija, Zagreb — Vlaška 116

1979

KAVARNA »KONTINENTAL« RIJEKA — SUŠAK

POTREBUJE

DOBRO GLASBO

PONUDBE POŠLJITE TAKOJ NA UPRAVO PODJETJA

1965

PROIZVAJA:

Gumeno tehnično robo — gumirano blago za dežne plašče — zaščitne obleke za rudarje, ribiče in dr. — Navadne cevi z in brez tesnilnih vložkov — Visokotlačne armirane fleksibilne cevi — Pnevmatika za kolesa in automobile — Transportne trakove — Gumene plošče za pod — Gumene galanterijske in sanitarne izdelke — Gumene športne artikle — Šolske in pisarniške gumene predmete ter gobasto gume — Gumene prevleke valjev in koles

OBIŠČITE NAŠO IZLOŽBO NA ZAGREBSKEM VELESEJMU V PAVILJONU R-II-253 IN NAŠO NOVODPRTO PRODAJALNO V ZAGREBU, GAJEVA ULICA 2b

MARIJAN BADEL ZAGREB

Veliko znižanje cen

Obiščite nas na ZAGREBSKEM VELESEJMU v našem razstavnem prostoru v PAVILJONU »R« : I. NADSTROPJE

BADEL BADEL BADEL

Tovarna likerjev in rafinerija, Zagreb — Vlaška 116

1979

KAVARNA »KONTINENTAL« RIJEKA — SUŠAK

POTREBUJE

DOBRO GLASBO

PONUDBE POŠLJITE TAKOJ NA UPRAVO PODJETJA

1965

PROIZVAJA:

Gumeno tehnično robo — gumirano blago za dežne plašče — zaščitne obleke za rudarje, ribiče in dr. — Navadne cevi z in brez tesnilnih vložkov — Visokotlačne armirane fleksibilne cevi — Pnevmatika za kolesa in automobile — Transportne trakove — Gumene plošče za pod — Gumene galanterijske in sanitarne izdelke — Gumene športne artikle — Šolske in pisarniške gumene predmete ter gobasto gume — Gumene prevleke valjev in koles

OBIŠČITE NAŠO IZLOŽBO NA ZAGREBSKEM VELESEJMU V PAVILJONU R-II-253 IN NAŠO NOVODPRTO PRODAJALNO V ZAGREBU, GAJEVA ULICA 2b

MARIJAN BADEL ZAGREB

Veliko znižanje cen

Obiščite nas na ZAGREBSKEM VELESEJMU v našem razstavnem prostoru v PAVILJONU »R« : I. NADSTROPJE

BADEL BADEL BADEL

Tovarna likerjev in rafinerija, Zagreb — Vlaška 116

1979

KAVARNA »KONTINENTAL« RIJEKA — SUŠAK

POTREBUJE

DOBRO GLASBO

PONUDBE POŠLJITE TAKOJ NA UPRAVO PODJETJA

1965

PROIZVAJA:

Gumeno tehnično robo — gumirano blago za dežne plašče — zaščitne obleke za rudarje, ribiče in dr. — Navadne cevi z in brez tesnilnih vložkov — Visokotlačne armirane fleksibilne cevi — Pnevmatika za kolesa in automobile — Transportne trakove — Gumene plošče za pod — Gumene galanterijske in sanitarne izdelke — Gumene športne artikle — Šolske in pisarniške gumene predmete ter gobasto gume — Gumene prevleke valjev in koles

OBIŠČITE NAŠO IZLOŽBO NA ZAGREBSKEM VELESEJMU V PAVILJONU R-II-253 IN NAŠO NOVODPRTO PRODAJALNO V ZAGREBU, GAJEVA ULICA 2b

MARIJAN BADEL ZAGREB

Veliko znižanje cen

Obiščite nas na ZAGREBSKEM VELESEJMU v našem razstavnem prostoru v PAVILJONU »R« : I. NADSTROPJE

BADEL BADEL BADEL

Tovarna likerjev in rafinerija, Zagreb — Vlaška 116

1979

KAVARNA »KONTINENTAL« RIJEKA — SUŠAK

POTREBUJE

DOBRO GLASBO

PONUDBE POŠLJITE TAKOJ NA UPRAVO PODJETJA

1965

PROIZVAJA:

Gumeno tehnično robo — gumirano blago za dežne plašče — zaščitne obleke za rudarje, ribiče in dr. — Navadne cevi z in brez tesnilnih vložkov — Visokotlačne armirane fleksibilne cevi — Pnevmatika za kolesa in automobile — Transportne trakove — Gumene plošče za pod — Gumene galanterijske in sanitarne izdelke — Gumene športne artikle — Šolske in pisarniške gumene predmete ter gobasto gume — Gumene prevleke valjev in koles

OBIŠČITE NAŠO IZLOŽBO NA ZAGREBSKEM VELESEJMU V PAVILJONU R-II-253 IN NAŠO NOVODPRTO PRODAJALNO V ZAGREBU, GAJEVA ULICA 2b

MARIJAN BADEL ZAGREB

Veliko znižanje cen

Obiščite nas na ZAGREBSKEM VELESEJMU v našem razstavnem prostoru v PAVILJONU »R« : I. NADSTROPJE

BADEL BADEL BADEL

Tovarna likerjev in rafinerija, Zagreb — Vlaška 116

1979

KAVARNA »KONTINENTAL« RIJEKA — SUŠAK

POTREBUJE

DOBRO GLASBO

PONUDBE POŠLJITE TAKOJ NA UPRAVO PODJETJA

1965

PROIZVAJA:

Gumeno tehnično robo — gumirano blago za dežne plašče — zaščitne obleke za rudarje, ribiče in dr. — Navadne cevi z in brez tesnilnih vložkov — Visokotlačne armirane fleksibilne cevi — Pnevmatika za kolesa in automobile — Transportne trakove — Gumene plošče za pod — Gumene galanterijske in sanitarne izdelke — Gumene športne artikle — Šolske in pisarniške gumene predmete ter gobasto gume — Gumene prevleke valjev in koles

OBIŠČITE NAŠO IZLOŽBO NA ZAGREBSKEM VELESEJMU V PAVILJONU R-II-253 IN NAŠO NOVODPRTO PRODAJALNO V ZAGREBU, GAJEVA ULICA 2b

MARIJAN BADEL ZAGREB

Veliko znižanje cen

Obiščite nas na ZAGREBSKEM VELESEJMU v našem razstavnem prostoru v PAVILJONU »R« : I. NADSTROPJE

BADEL BADEL BADEL

Tovarna likerjev in rafinerija, Zagreb — Vlaška 116

1979

KAVARNA »KONTINENTAL« RIJEKA — SUŠAK

POTREBUJE

DOBRO GLASBO

PONUDBE POŠLJITE TAKOJ NA UPRAVO PODJETJA

1965

PROIZVAJA:

Gumeno tehnično robo — gumirano blago za dežne plašče — zaščitne obleke za rudarje, ribiče in dr. — Navadne cevi z in brez tesnilnih vložkov — Visokotlačne armirane fleksibilne cevi — Pnevmatika za kolesa in automobile — Transportne trakove — Gumene plošče za pod — Gumene galanterijske in sanitarne izdelke — Gumene športne artikle — Šolske in pisarniške gumene predmete ter gobasto gume — Gumene prevleke valjev in koles

OBIŠČITE NAŠO IZLOŽBO NA ZAGREBSKEM VELESEJMU V PAVILJONU R-II-253 IN NAŠO NOVODPRTO PRODAJALNO V ZAGREBU, GAJEVA ULICA 2b

MARIJAN BADEL ZAGREB

Veliko znižanje cen

Obiščite nas na ZAGREBSKEM VELESEJMU v našem razstavnem prostoru v PAVILJONU »R« : I. NADSTROPJE

BADEL BADEL BADEL

Tovarna likerjev in rafinerija, Zagreb — Vlaška 116

1979

KAVARNA »KONTINENTAL« RIJEKA — SUŠAK

POTREBUJE

DOBRO GLASBO

PONUDBE POŠLJITE TAKOJ NA UPRAVO PODJETJA

1965

PROIZVAJA:

Gumeno tehnično robo — gumirano blago za dežne plašče — zaščitne obleke za rudarje, ribiče in dr. — Navadne cevi z in brez tesnilnih vložkov — Visokotlačne armirane fleksibilne cevi — Pnevmatika za kolesa in automobile — Transportne trakove — Gumene plošče za pod — Gumene galanterijske in sanitarne izdelke — Gumene športne artikle — Šolske in pisarniške gumene predmete ter gobasto gume — Gumene prevleke valjev in koles

OBIŠČITE NAŠO IZLOŽBO NA ZAGREBSKEM VELESEJMU V PAVILJONU R-II-253 IN NAŠO NOVODPRTO PRODAJALNO V ZAGREBU, GAJEVA ULICA 2b

MARIJAN BADEL ZAGREB

Veliko znižanje cen

Obiščite nas na ZAGREBSKEM VELESEJMU v našem razstavnem prostoru v PAVILJONU »R« : I. NADSTROPJE

BADEL BADEL BADEL

Tovarna likerjev in rafinerija, Zagreb — Vlaška 116

1979

KAVARNA »KONTINENTAL« RIJEKA — SUŠAK

POTREBUJE

DOBRO GLASBO

PONUDBE POŠLJITE TAKOJ NA UPRAVO PODJETJA

1965

PROIZVAJA:

Gumeno tehnično robo — gumirano blago za dežne plašče — zaščitne obleke za rudarje, ribiče in dr. — Navadne cevi z in brez tesnilnih vložkov — Visokotlačne armirane fleks